

VILNIAUS PATAISOS NAMŲ 2013 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. ĮSTAIGOS MATERIALINĖ BAZĖ

Vilniaus pataisos namai (toliau – pataisos namai) yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos. Įstaiga valdo, naudoja ir disponuoja jai patikėjimo teise perduotu, išgytu iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto skirtų asignavimų ir kitų šaltinių nematerialiuoju, ilgalaikiu ir trumpalaikiu turtu įstatymų nustatyta tvarka.

Vilniaus pataisos namai savo veiklą grindžia teisėtumo, pagarbos žmogaus teisėms, įstatymo viršenybės, objektyvumo, visuomenės moralės, humanizmo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinio bendradarbiavimo ir kitais demokratinio administravimo principais. Įstaigos darbas vykdomas atsižvelgiant į žmogaus teisių ir laisvių apsaugą, visuomenės saugumo užtikrinimą, nusikalstamų veikų ir kitų teisės aktų pažeidimų prevenciją, jų atskleidimą, tyrimą.

2013 metais valdymo, veiklos ir finansų kontrolės sistema, apėmė visas priemones, kurias taikė įstaigos vadovybė, kad užtikrintų veiksmingą vadovavimą įstaigai. Vidaus kontrolės sistema užtikrino valdymo efektyvumą, darbo taisyklių laikymąsi, veiklos atitikimą įstaigos strategijai.

2013 metais įstaiga vykdė veiklą ir siekė Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos strateginiame plane ir įstaigos 2013 metų veiklos plane iškeltų strateginių tikslų ir programų tikslų bei uždavinių įgyvendinimo.

2013 m. iš valstybės biudžeto lėšų buvo finansuojama Vilniaus pataisos namų vykdoma programa „Bausmių sistema“ (kodas 03.001), kurios tikslas kurti modernią bausmių vykdymo sistemą. Šia programa siekiama vykdyti veiksmingą nuteistųjų socializaciją ir reabilitaciją bei užtikrinti laisvės atėmimo vietų optimalią veiklą, modernizuoti jų infrastruktūrą ir veiklos metodus. Minėtos programos lėšos skiriamos užtikrinti ir gerinti nuteistųjų materialinį aprūpinimą, jų apsaugą ir priežiūrą, užkardyti galimas nusikalstamas veikas, vykdyti nuteistųjų socialinę reabilitaciją, organizuoti sveikatos priežiūrą, ŽIV ir kitų užkrečiamų ligų prevenciją, išlaikyti personalą, bei vykdyti laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategiją. Programos uždaviniai: vykdyti veiksmingą nuteistųjų socializaciją ir reabilitaciją bei užtikrinti laisvės atėmimo vietų optimalią veiklą bei modernizuoti infrastruktūrą ir veiklos metodus. Iš valstybės biudžeto asignavimų finansuojamai programai „Bausmių sistema“, įstaigai skirta 14 mln. 771 tūkst. Lt. Ataskaitiniam laikotarpiui valstybės biudžeto asignavimų planas įskaitant patikslinimus buvo 14 mln. 771 tūkst. Lt., gauta asignavimų - 14 mln. 771 tūkst. Lt., kasinės išlaidos sudarė 14 mln. 771 tūkst. Lt. Asignavimų planas nebuvo viršytas. Valstybės biudžeto lėšos, skirtos programos vykdymui, buvo naudojamos taupiai ir pagal paskirtį. Abu strateginio tikslo uždaviniai ataskaitiniu laikotarpiu buvo sėkmingai įgyvendinami. Lėšų panaudojimas pagal programos priemones:

✓ Teikiant nuteistiesiems socialinę ir psichologinę pagalbą patikslinti planiniai asignavimai metams – 1050,0 tūkst. Lt., ataskaitinio laikotarpio kasinės išlaidos – 1050,0 tūkst. Lt.

✓ Vykdamt saugų ir veiksmingą laisvės atėmimo vietų valdymą pradiniai planiniai asignavimai metams – 11 mln. 566 tūkst. Lt., ataskaitinio laikotarpio kasinės išlaidos – 11 mln. 568,6 tūkst. Lt.

✓ Vykdamt laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų išlaikymą, priežiūrą ir materialinį aprūpinimą patikslinti planiniai asignavimai metams – 2 mln. 114 tūkst. Lt., ataskaitinio laikotarpio kasinės išlaidos – 2 mln. 143,2 tūkst. Lt.

✓ Teikiant teisės aktų nustatytas mokamas paslaugas nuteistiesiems ir komunalines paslaugas Pravieniškių VĮ prie pataisos namų (nuteistųjų parduotuvės nuoma, išnuomota 70,36 kv.m.), patikslinti asignavimai 2013 metams sudarė 9 tūkst. Lt., ataskaitinio laikotarpio kasinės išlaidos – 9,2 tūkst. Lt.

1 lentelė. Asignavimai 2013 m. pagal atskirus sąmatos straipsnius

	Išlaidų rūšis	2011 m. išlaidų sąmata tūkst. Lt	2012 m. išlaidų sąmata tūkst. Lt	2013 m. išlaidų sąmata tūkst. Lt
1	2	3	4	5
1	darbo užmokestis	9 360,5	9157,9	9218,3
2	socialinio draudimo įmokos	2 678,6	2603,7	2517,5
3	nuteistųjų mityba	953,7	949,000	909,0
4	medikamentai	80,0	76,000	89,9
5	komunalinės paslaugos	1 449,5	1442,2	1336,6
6	transporto išlaikymas	59,1	54,0	66,9
7	kitos prekės	138,5	104,8	170,0
8	ryšio paslaugos	51,2	40,8	30,9
9	darbdavių socialinė parama	550,0	542,8	162,0
10	ilgalaikio materialiojo turto remontas	122,0	130,8	71,2
11	komandiruotės	0,8	0,7	1,7
12	kvalifikacijos kėlimas	0,5	1,3	1,3

Palyginus asignavimus darbo užmokesčiui 2011-2013 metais pažymėtinas ženklus sumažėjimas 2012 metais ir nedidelis padidėjimas 2013 metais. Pastarąjį nulėmė nustatytas darbdavių pašalpų mokėjimas iš darbo užmokesčio straipsnio nuo 2013-01-01, tuo pačiu tai lėmė darbdavių socialinės paramos straipsnyje lėšų panaudojimo sumažėjimą. Atkreiptinas dėmesys, jog labai ekonomiškai buvo naudojamos lėšos mitybai, komunalinėms bei ryšio paslaugoms. Taupymo plano vykdymas davė puikius rezultatus ir matosi pastovus išlaidų panaudojimo mažėjimas. Medikamentų išlaidų panaudojimo padidėjimą reguliuoja išaugusios medikamentų kainos. Taip pat padidėjo išlaidos transporto išlaikymui, nes turimos transporto priemonės yra ne naujos, todėl remonto išlaidos didėja, taip pat kyla perkamo kuro kainos. Didžiosios dalies įstaigoje esančio inventoriaus eksploatacija pastoviai reikalauja papildomų išlaidų, todėl išlaidos straipsnyje kitoms prekėms didėja.

Mokėtina suma 2013 metų gruodžio 31 d. sudaro 38,6 tūkst. Lt. Neatsiskaityta už suteiktas komunalines paslaugas gruodžio mėn. AB „Vilniaus energija“, AB „Lesto“, UAB „Energijos kodas“, AB „Elektros tinklo paslaugos“. Mokėtinos sumos nepradelstos (už suteiktas paslaugas pagal pasirašytas sutartis su paslaugas teikiančiomis įstaigomis yra apmokama iki sekančio mėnesio 15 d.).

Per 2013 metus darbuotojų darbo užmokesčiui skirtos lėšos buvo naudojamos taupiai ir skaidriai. Tarnybinių atlyginimų priemokos ir priedai buvo nustatomi Ūkinės ir finansinės veiklos tarybos posėdžiuose, vadovaujantis Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2013 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr.3-48, kuriuo patvirtinti priemokų valstybės tarnautojams bei priedų ir priemokų darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, skyrimo ir mokėjimo tvarkos aprašai.

Per 2013 metus darbo užmokesčio kasinės išlaidos sudarė 9 218,3 tūkst. Lt.

2 lentelė. Darbo užmokesčio kasinės išlaidos 2013 m. (tūkst.Lt)

Pareigybės	Pareigybių skaičius, vnt.	Pareiginėms algoms	Priedams už tarnybos stažą	Kitiems priedams	Priemokoms	Už darbą poilsio ir švenčių dienomis, naktinį bei viršvalandinį darbą ir budėjimą	Kitoms išmokoms	Iš viso
Valstybės tarnautojai	264	4272,4	481,7	871,6	153,8	888,3	1095,9	7763,7

Iš jų statutiniai	262	4225,8	474,6	866,3	152,1	888,3	1091,1	7698,2
		Tarnybiniam atlyginimui	Priedams					
Darbuotojai pagal darbo sutartį	51	701	315,5			36,1	121,3	1173,9
		Pareiginėms algoms						
Nuteistieji	54	280,7						280,7
IŠ VISO								9218,3

Įstaigoje veikia apskaitos ir finansų kontrolės sistemos, kuriomis užtikrinama įstaigos ūkinės veiklos teisėtumas ir patikimas finansų valdymas. Kontrolės priemonės taikomos kiekvienai veiklai, susijusiai su išteklių valdymu. Kontrolė garantuoja tinkamą įstaigos turto saugojimą, užkerta kelią galimybėms neteisėtai įsigyti ar panaudoti įstaigos turtą. Funkcionuoja vidaus kontrolė prekių ir paslaugų pirkime, patvirtintos viešųjų supaprastintų pirkimų taisyklės. Kontroluojami prekių ir paslaugų užsakymai, jų poreikis, pagrindumas.

2013 metais įstaigai skirti finansiniai ir kiti materialiniai išteklių paskirstyti ir panaudoti taip, kad pakako įstaigos veiklai finansuoti. Siekiant racionaliai ir taupiai naudoti įstaigai skirtus finansinius išteklius 2013 m. balandžio 2 d. buvo parengtas ir patvirtintas Lėšų taupymo planas (įsakymo Nr. 3-50). Per 2013 m. vykdant lėšų taupymo planą, buvo sugriežtinta šilumos reguliatorių kontrolė, karštas vanduo tiekiamas tik pagal nustatytą grafiką, reguliariai tikrinami santechniniai įrenginiai ir mazgai, kontroliuojamas vandens nuotekų kiekis, nuteistųjų naudojimas vandens tiekimo paslaugomis, elektros prietaisų ir įrenginių naudojimo efektyvumas. Poilsio ir švenčių dienomis administraciniame pastate šaltuoju periodu šiluma buvo sumažinama iki minimumo.

Nuteistųjų raštiški prašymai dėl dokumentų ir jų kopijų parengimo vykdomi teisės aktu nustatyta tvarka ir terminais. Atkreiptinas dėmesys, kad ataskaitiniu laikotarpiu gautos pajamos už parengtų dokumentų kopijas didesnės daugiau kaip 2 kartus už gautas (2012 m. - 965,70 Lt., 2013 m. - 2223,50 Lt.). Šiuos pokyčius nulėmė padidėjęs įkainis ir nuteistųjų prašymų dėl kopijų parengimo skaičius.

Apie 270 nuteistųjų naudojami elektros prietaisais, už sunaudotą elektros energiją priskaičiuota ir surinkta 22497,68 Lt. pajamų (2012 m. – 21728,92 Lt.).

2013 m. suteikta transporto paslaugų 3 asmenims, kuriems suteikta teisė išvykti už įstaigos teritorijos ribų į artimųjų laidotuves. Gautos pajamos už suteiktas transporto paslaugas ataskaitiniu laikotarpiu sudarė 301,93 Lt.

II. ĮSTAIGOS VEIKLOS PLANŲ VYKDYMAS, VEIKLOS PROBLEMOS

Įstaigos planavimo sistemą 2013 metais sudarė:

- ✓ įstaigos 2013 metų veiklos planas;
- ✓ administracinių padalinių ketvirčių veiklos planai;
- ✓ kitų įstaigos specialiųjų veiklų planavimas (pvz., kovos su korupcija priemonių planas).

Už planuose numatytų priemonių vykdymą atsako padalinių vadovai.

Vykdant Vilniaus pataisos namų 2013 metų veiklos planą, patvirtintą Kalėjimų departamento prie LR TM direktoriaus 2013 m. birželio 7 d. įsakymu Nr. PL-1 „Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų, 2013 metų veiklos planų patvirtinimo“, skyriuose ir tarnybose organizacinis darbas vyko sklandžiai. Siekiant numatytų tikslų ir uždavinių, administracinių padalinių veiklos rezultatai analizuojami ketvirčiais, esant būtinybei ir mėnesiais, pagal nustatytus vertinimo kriterijus, aptariamos priežastys ir sąlygos įtakojančios įstaigos veiklą. Susirinkimų metu ieškoma optimaliausių problemų sprendimo būdų,

užtikrinančių saugų ir veiksmingą įstaigos valdymą. 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-158 buvo patvirtintas Vilniaus pataisos namų darbo reglamentas (nauja redakcija), o įsakymu Nr. 3-157 patvirtintos Vilniaus pataisos namų vidaus tvarkos taisyklės (nauja redakcija).

Pataisos namų administraciniai padaliniai darbą organizuoja vadovaudamiesi pataisos namų direktoriaus patvirtintais administracinių padalinių nuostatais. Administracinių padalinių vadovai yra asmeniškai atsakingi už vadovaujamo padalinio darbo organizavimą, jam pavestų funkcijų, pataisos namų vadovybės rezoliucijų ir žodinių pavedimų vykdymą.

2013 m. vasario mėnesį Kalėjimų departamentui prie LR TM buvo pateikta Vilniaus pataisos namų 2012 metų veiklos ataskaita.

Vilniaus pataisos namų (toliau – įstaiga) komisija sudaryta 2013 metų valstybės biudžeto programos „03001 Bausmių sistema“ (toliau – programa) koordinavimui, vykdymui, vykdymo kontrolei ir programos ataskaitų parengimui parengė ir Kalėjimų departamento prie LR TM Biudžeto planavimo skyriui pateikė 3 įstaigos 2013 m. programos „Bausmių sistema“ įgyvendinimo ataskaitas.

2013 m. sausio 24 d. Vilniaus pataisos namų direktoriaus įsakymu Nr. 3-8 „Dėl Vilniaus pataisos namų struktūros patvirtinimo“ suderinus su Kalėjimų departamento prie LR TM direktoriumi buvo patvirtinta nauja Vilniaus pataisos namų struktūra. Siekiant užtikrinti tinkamą įstaigos veiklos teisinį reglamentavimą, 2013 metais parengti 158 įsakymai įstaigos veiklos klausimais, 161 personalo klausimais. Įstaigoje dirba pakankamai aukštos kvalifikacijos darbuotojai, kuriems sudarytos geros darbo sąlygos, pareigūnams vykdomi fizinio pasirengimo, šaudymo ir tarnybinių mokymai. Bendro naudojimo informacijai patalpinti, pasikeisti, įstaigoje naudojamas bendras kompiuterių tinklas, tokiu būdu yra operatyviai keičiamasi informacija.

2013 metais Kovos su korupcija programos Vilniaus pataisos namų priemonių įgyvendinimo planas 2013 metais buvo sėkmingai vykdomas. 2013 m. liepos mėnesį Vilniaus pataisos namų direktoriaus sudaryta komisija korupcijos prevencijos klausimams spręsti Kalėjimų departamentui prie LR TM pateikė pažymą apie kovos su korupcija programos 2013 m. I-ojo pusmečio priemonių įgyvendinimą o 2014 m. sausį – II-ojo .

Pataisos namuose nepakanka patalpų, skirtų organizuoti nuteistųjų užimtumą bei laisvalaikį. Atlikus buvusių gamybinių pastatų renovaciją, atsirastų galimybė nuteistiesiems dalyvauti mokymo programose, užsiimti profesiniu mokymu bei tinkamai praleisti laisvalaikį.

2013 metais, kaip ir praeitais metais, nuteistųjų įdarbinimas lieka aktuali pataisos namų problema. Pravieniškių Valstybės įmonė prie pataisos namų Vilniaus filiale gauna mažai užsakymų, todėl dauguma nuteistųjų dirba nepilną darbo dieną. Dėl šios priežasties pataisos namuose yra nuteistųjų užimtumo problema. Daugelis nuteistųjų, atvykusių atlikti laisvės atėmimo bausmę, yra jauno ar darbingo amžiaus, be specialybių arba jų kvalifikacija labai žema, daugelis neturi jokios specialybės ir nerodo jokio noro ją įgyti. Skatinimui ir motyvacijos kėlimui tenka skirti vis daugiau žmogiškųjų išteklių resursų.

Pagrindinės problemos, pastebimos Įskaitos skyriuje, tai nuolat didėjantis gaunamos ir siunčiamos korespondencijos skaičius. Kaip ir praeitais metais 2013 m. nemažėjantis neplaninių konvojavimų Vilniaus mieste skaičius atima daug laiko sąnaudų. Pastarųjų reikalauja ir darbas su keliomis informacinėmis sistemomis, informacinės sistemos PRISONIS neišbaigtumas. Nesklandumų bei papildomo Įskaitos skyriaus darbuotojų laiko sąnaudų reikalauja nevienoda teismų praktika, taikant baudžiamąjį ir bausmių vykdymo kodeksus. Bausmių subendrinimo, nuosprendžių ir nutarčių vykdymo problema nesprenžžiama sistemiškai, neforemuojama vieninga teismų praktika. Minėtas problemas kiekvieną kartą tenka spręsti individualiai.

2013 m. gruodžio mėnesį Vilniaus pataisos namuose lankėsi Kalėjimų departamento bei Informatikos ir ryšių departamento atstovai. Vizitų tikslas – identifikuoti informacinės sistemos PRISONIS funkcionavimo problemas, teikiant duomenis IKTŽR. Buvo pademonstruotos darbo eigos, atkreiptas dėmesys į laiko sąnaudas, funkcionalumo trūkumą bei būtinybę keisti tam tiktas klaidinančias formuluotes laukų pavadinimuose. Išsprendus šias problemas bus galima atsisakyti popierinės dokumentų formos ir taip prisidėti prie finansinės ir administracinės naštos mažinimo.

Siekiant išspręsti Vilniaus pataisos namų Sniego gatvėje esančio sektoriaus perpildymo problemą, Vilniaus pataisos namai įvertino teisės aktų teisinį reguliavimą dėl nuteistųjų laikymo atskirame sektoriuje, į šį sektorių siunčiamų nuteistųjų padarytų nusikaltimų pobūdį, teistumų skaičių bei siuntimo pagrindus. Kalėjimų departamento prie LR TM direktoriui 2013 m. birželio 17 d. (rašto Nr. 9-3563(06)) ir rugsėjo 16 d. (rašto Nr. 9-5315(01)) buvo pateikti šios analizės rezultatai su konkrečiais galimais ir siūlomais variantais.

Siekiant sumažinti nuteistųjų kriminalinės subkultūros apraiškas, nuteistųjų 1-ojo gyvenamojo korpuso 2-ajame aukšte pataisos namų atskirame sektoriuje Rasų g. 8, 2-asis aukštas buvo padalintas į dvi dalis atskiriant nuteistuosius, kurie toleruoja subkultūrą nuo tų, kurie šios subkultūros nesilaiko.

Per ataskaitinį laikotarpį buvo gauti 122 piliečių prašymai bei parengti atsakymai į juos. Dažniausiai yra prašoma išduoti pažymas apie bausmės atlikimo laiką, mokamus alimentus vaikų išlaikymui, apie gaunamas pajamas.

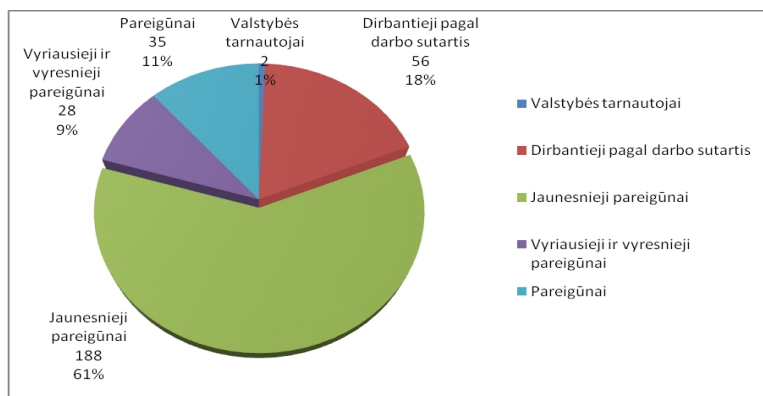
2013 m. gruodžio 11 d. Vilniaus pataisos namuose kartu su LR teisingumo ministerijos ir Kalėjimų departamento atstovais lankėsi Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjai bei Lietuvos Vyriausio Administracinio Teismo kancleris.

Tokio vizito, susitikimo bei diskusijos aktualumas atsirado žymiai padaugėjus laisvės atėmimo bausmė nuteistų asmenų skundų dėl jų laikymo sąlygų, aprūpinimo drabužiais ir inventoriumi bei maitinimu. Teismų atstovai apžiūrėjo įstaigos nuteistųjų gyvenamąsias, darbo, laisvalaikio užimtumo ir kitas patalpas, lankėsi baudos izoliatoriaus bei kamerų tipo patalpose, nuteistųjų drausmės grupėje, domėjosi įstaigos pareigūnų darbo sąlygomis, turėjo galimybę paragauti nuteistųjų maitinimui paruoštą maistą, atsakė į nuteistųjų užduotus klausimus. Buvo panagrinėti esami probleminiai klausimai, kai kurie administracinių teismų sprendimai, jų išskirtinumas ir artimiausios kryptys, kuriomis vadovaudamiesi teismai priims savo sprendimus. Įkalinimo įstaigų administracijoms teks įdėmiai sekti administracinių teismų sprendimus su aktualiais klausimais ir tinkamai bei laiku į juos reaguoti. Tik taip galėsime užtikrinti tinkamas nuteistųjų laikymo sąlygas ir tai įrodyti iškeltų bylų nagrinėjimo metu.

III. PERSONALO KAITA, KVALIFIKACIJOS TOBULINIMAS

2013 m. sausio 1 d. įstaigoje buvo patvirtinti 315 etatai (2010 m. - 247, 2011 m. – 322, 2012 m. - 322). Etatų skaičius 2011 m. padidėjo dėl Vilniaus 1-ųjų ir Vilniaus 2-ųjų pataisos namų sujungimo, 2012 m. liko nepakitęs, o 2013 m. sumažėjo 7 etatais. Iš patvirtintų 315 etatų: vyriausiųjų ir vyresniųjų pareigūnų - 28, pareigūnų - 36, jaunesniųjų pareigūnų – 198, valstybės tarnautojų - 2 ir dirbančių pagal darbo sutartį - 51. 2013 metų gruodžio 31 d. įstaigoje dirbo 309 darbuotojai.

Diagrama Nr.1 Faktiškai dirbančių darbuotojų pasiskirstymas.

Iš jų: 251 statutiniai valstybės tarnautojai (pareigūnai), 2 – valstybės tarnautojai ir 56 - darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis. Laisvų etatų skaičius įstaigoje paskutinei 2013 m.

dienai – 6. Lyginant 2013 m. su 2012 metais faktiškai dirbančių darbuotojų skaičius sumažėjo 3 %. 2012 m. gruodžio 31 d. įstaigoje dirbo 309 darbuotojai, iš jų 251 (81%) statutiniai valstybės tarnautojai (pareigūnai), 2 (1%) valstybės tarnautojai ir 56 (18%) – darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį.

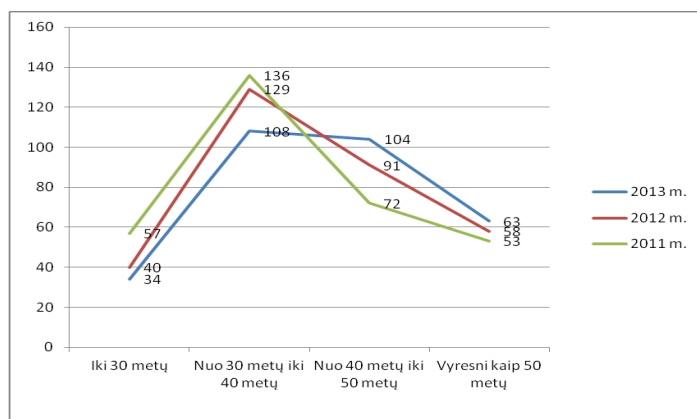
2013 m. aukštąjį universitetinį ar jam prilygintą išsilavinimą turėjo 53 vyriausieji, vyresnieji pareigūnai ir pareigūnai (iš jų 33 teisinį), 21 jaunesnysis pareigūnas (iš jų 9 teisinį), 2 valstybės tarnautojai ir 18 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį (iš jų 6 teisinį). Aukštąjį neuniversitetinį turėjo 6 vyriausieji, vyresnieji pareigūnai bei pareigūnai ir 18 jaunesniųjų pareigūnų. Aukštesnįjį išsilavinimą arba iki 1995 metų įsigytą specialųjį vidurinį išsilavinimą turėjo 4 vyriausieji, vyresnieji pareigūnai ir pareigūnai, 29 jaunesnieji pareigūnai ir 27 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį.

Per 2013 metus priimta 14 naujų darbuotojų. Didžiausią dalį - 57 % visų priimtų į darbą darbuotojų, sudarė 8 jaunesnieji pareigūnai. Lyginant su 2012 metais 11 darbuotojų priimta mažiau. 2013 m. Vilniaus pataisos namuose į tarnybą priimtas 1 pareigūnas. Vykdamas Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2012 m. vasario 27 d. įsakymą Nr. V-73 “Dėl Kalėjų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų statutinių valstybės tarnautojų pareigybių, kurios joms atsilaisvinus turi būti panaikintos ir vietoje kurių gali būti steigiamos tik karjeros valstybės tarnautojų ar darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, sąrašo patvirtinimo” buvo pakeistos atsilaisvinusios statutinės pareigybės ir vietoje jų įvestos valstybės tarnautojų bei darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybės. Į naujai sukurtą valstybės tarnautojo pareigybę buvo paskelbtas viešas konkursas ir jam įvykus buvo priimtas 1 valstybės tarnautojas.

Iš viso per 2013 metus buvo atleisti 25 darbuotojai. Atleistų statutinių valstybės tarnautojų – 23 ir 2 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį. (2012 m. - 27, 2011 m. – 24 darbuotojai). Per ataskaitinį laikotarpį nebuvo nė vieno darbuotojo atleisto dėl neigiamų motyvų ar už netarnybinius ryšius.

2013 metais Personalo skyrius organizavo įstaigoje dirbančių pareigūnų privalomą periodinį profilaktinį sveikatos patikrinimą. 244 įstaigoje dirbantys pareigūnai tikrinosi sveikatos būklę ar yra tinkami tolesnei tarnybai. Vadovaujantis LR VRM Medicinos centro Centrinės medicinos ekspertizės komisijos sprendimais 3 pareigūnai buvo atleisti iš darbo kaip netinkami tolesnei tarnybai.

Diagrama Nr.2 Personalo pasiskirstymas pagal amžių

Vertinant 2011-2013 metų duomenis matome, kad tendencingai mažėja darbuotojų, kurių amžius iki 30 metų ir palaipsniui daugėja darbuotojų nuo 40 iki 50 metų. Pažymėtina, jog beveik susilygino 30-40 ir 40-50 metų amžiaus darbuotojų kategorijos ir sudaro didžiąją dalį 69% visų įstaigos darbuotojų.

2013 m. gruodžio 31 d. duomenimis įstaigoje dirbo 87 moterys, iš jų 43 pareigūnės (24 jaunesniųjų pareigūnų grandies pareigūnės). 2011 m. duomenimis moterų buvo 73, iš jų 40 pareigūnių. 2012 m. - 85 moterys, iš jų 44 pareigūnės.

3. lentelė. Pareigūnų tarnybos stažas pensijai gauti

	Vyriausiųjų ir vyresniųjų pareigūnų skaičius	Jaunesniųjų pareigūnų skaičius	Pareigūnų skaičius
Iki 5 metų	-	31	3
Nuo 5 iki 10 metų	3	39	4
Nuo 10 iki 15 metų	3	51	8
Nuo 15 iki 20 metų	5	45	13
Per 20 metų	17	22	7

Įstaigoje šiuo metu 164 pareigūnai turi kvalifikacines kategorijas (t.y. 65 proc. visų įstaigoje dirbančių pareigūnų), tame tarpe I kvalifikacinę kategoriją turi 33, II – 53, o III - 78 pareigūnai.

Per ataskaitinį laikotarpį paskatinta buvo 13 darbuotojų, tame tarpe 2 vyriausieji ir vyresnieji pareigūnai, 2 pareigūnai, 3 jaunesnieji pareigūnai ir 6 dirbantys pagal darbo sutartį (2012 m. – 40, 2011 m. – 169).

Už drausmės pažeidimus nubausti 7 pareigūnai ir 1 darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį. Už drausmės pažeidimus darbuotojams taikytos šios nuobaudos : 6 pastabos, 1 papeikimas, 1 griežtas papeikimas. 7 nuobaudos paskirtos įstaigos vadovo įsakymu ir 1 Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus.

Darbuotojų kvalifikacijos kėlimui 2013 metais Vilniaus pataisos namuose buvo skirta tik 1120 litų. Per ataskaitinį laikotarpį išleista 1328 litai. Personalo mokymo prioritetiniai tikslai – didinti personalo administracinius gebėjimus profesionaliai spręsti jiems keliamus uždavinius bei formuoti pozityvų požiūrį į darbą, didinti personalo gebėjimus taikyti Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas, tobulinti užsienio kalbų mokėjimo ir kompiuterinio raštingumo įgūdžius.

Daugiausia kvalifikaciją pareigūnai kėlė Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Mokymo centro (51 pareigūnas) bei Kalėjimų departamento prie LR TM organizuojamuose seminaruose. Sveikatos priežiūros tarnybos darbuotojai kėlė kvalifikaciją Lietuvos slaugos specialistų organizacijoje. Įvadinio mokymo kursus Kalėjimų departamento prie LR TM Mokymo centre baigė ir įvadinio mokymo kursų baigimo pažymėjimus gavo 10 pareigūnų.

Personalo mokymas įstaigoje 2013 metais buvo organizuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Valstybės tarnybos įstatymu, Lietuvos Respublikos tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statutu, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2006 m. rugsėjo 26 d. įsakymu Nr. 217 „Dėl laisvės atėmimo vietų pareigūnų tarnybinio mokymo metodikos patvirtinimo“, Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2012 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 3-108 „Dėl 2012-2013 metų pareigūnų ir vyresniųjų pareigūnų mokymo“, Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2013 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 3-125 „Dėl 2013-2014 metų pareigūnų ir vyresniųjų pareigūnų mokymo“ bei Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2012 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. 3-107 „Dėl Apsaugos ir priežiūros skyriaus jaunesniųjų pareigūnų tarnybinio mokymo“ ir Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2013 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 3-145 „Dėl Apsaugos ir priežiūros skyriaus jaunesniųjų pareigūnų tarnybinio mokymo“. Pagrindinis tarnybinių mokymų tikslas - didinti darbuotojų administracinius gebėjimus, kurie leistų pareigūnams profesionaliai ir efektyviai atlikti savo tiesiogines pareigas, plėtoti pareigūnų žinias profesinės etikos ir korupcijos prevencijos srityje.

Atsižvelgiant į smurto prevencijos ir intervencijos įgyvendinimo svarbą probacijoje ir bausmių vykdymo sistemoje ir į nuolatinį pareigūnų ir darbuotojų kompetencijų tobulinimą dirbant su smurtaujančiais teisės pažeidėjais, 2013 m. gegužės 27 - 29 dienomis Vilniaus apygardos probacijos tarnybos patalpose vyko probacijos tarnybos ir bausmių vykdymo sistemos specialistų mokymai "Smurtinio elgesio korekcija bausmių vykdymo sistemoje". Mokymuose dalyvavo 3 darbuotojai.

Valstybės tarnybos departamento vykdomo projekto „Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų dirbančiųjų kvalifikacijos tobulinimas profesinės etikos srityje“ mokymuose „Profesinė etika valstybės tarnyboje“ dalyvavo 4 pareigūnai.

Vidaus tyrimų skyriaus pareigūnai dalyvavo mokymuose „Lietuvos teismo ekspertizės centro specialiujų žinių panaudojimas atliekant ikiteisminius tyrimus“.

Įstaigos vadovas dalyvauja organizacijų lyderių mokymo programoje (OLYMP).

2013 m. gegužės-birželio mėnesiais organizuotas pareigūnų tarnybinių mokymų ir fizinio bei specialiojo pasirengimo įskaitų laikymas.

2013 m. gegužės mėnesį pareigūnams gegužės mėnesį buvo organizuoti „Pirmosios medicinos pagalbos teikimo“ ir „Higienos įgūdžių“ mokymo kursai ir įskaitų laikymas. Mokymus vedė UAB „Sveikatos kodas“ specialistai. Sveikatos žinių atestavimo pažymėjimus gavo 117 pareigūnų.

Viso kvalifikaciją 2013 m. kėlė 60 pataisos namų darbuotojų.

4. lentelė. Personalo kvalifikacijos kėlimas 2013 m.

Darbuotojai, kurie kėlė kvalifikaciją	Iš viso	Iš jų: KD Mokymo centre	Užsienyje	Įvadiniame mokyme
Vyriausieji ir vyresnieji pareigūnai	13/44	11	2	1
Pareigūnai	15/28	14	2	3
Jaunesnieji pareigūnai	22/24	18	1	6
Valstybės tarnautojai	2/7	2	-	-
Darbuotojai dirbantys pagal darbo sutartį	8/24	6	3	-
Iš viso darbuotojų skaičius, kurie kėlė kvalifikaciją	60	51	8	10

Projektas GRUNDTVIG Learning Partnerships „Culture and tradition – European programme for adult education“ įgyvendinimas Vilniaus pataisos namuose prasidėjo 2011 m. rugpjūčio 1 d. ir baigėsi 2013 m. liepos 31 d. *Grundtvig* programa skirta suaugusiųjų švietimui ir tęstiniam mokymuisi. Programos tikslas – gerinti suaugusiųjų švietimo kokybę bei prieinamumą, remiant tarptautinį suaugusiųjų švietimo institucijų bendradarbiavimą bei mobilumą. Projekto įgyvendinimo laikotarpiu įvyko 6 partnerių susitikimai (po du Lietuvoje, Latvijoje ir Lenkijoje), susitikimuose dalyvavo 12 administracijos atstovų. Buvo dalijamasi patirtimi, praktika ir metodais, susipažįstama su šalių kultūra, socialiniu ir ekonominiu gyvenimu. Taip pat įgyvendinant šį projektą įstaigoje 14 darbuotojų sėkmingai baigė 100 akademinių valandų bendrinės anglų kalbos kursą. Mokykus vedė Fiat Lux Personalo projektai lektorė. 2013 m. gruodžio 7 – 12 d. Italijoje, Milano mieste Švietimo paramos mainų fondo „Education and Culture DG“ Mokymosi visą gyvenimą programos GRUNDTVIG mokymosi partnerystės projekto „Liberty of soul“ („Sielos laisvė“) dalyvių susitikime kartu su Vilniaus jaunimo ir suaugusiųjų konsultacinio bendrojo lavinimo centro atstovais dalyvavo 1 Vilniaus pataisos namų vyresnysis pareigūnas.

Lapkričio 20 d. Alytaus sporto ir rekreacijos centro baseine vyko plaukimo varžybos, kurias organizavo Alytaus pataisos namų administracija, Lietuvos bausmių vykdymo sistemos įkūrimo 95-mečio sukakčiai paminėti. Vilniaus pataisos namų pareigūnai asmeninėse atskirose rungtyse iškovojo 2 antrąsias vietas 50 m. moterų ir 50 m. vyrų plaukimuose.

IV. ĮSTAIGOJE LAIKOMI ASMENYS, JŲ LAIKYMO SĄLYGOS, KRIMINOGENINĖ BŪKLĖ

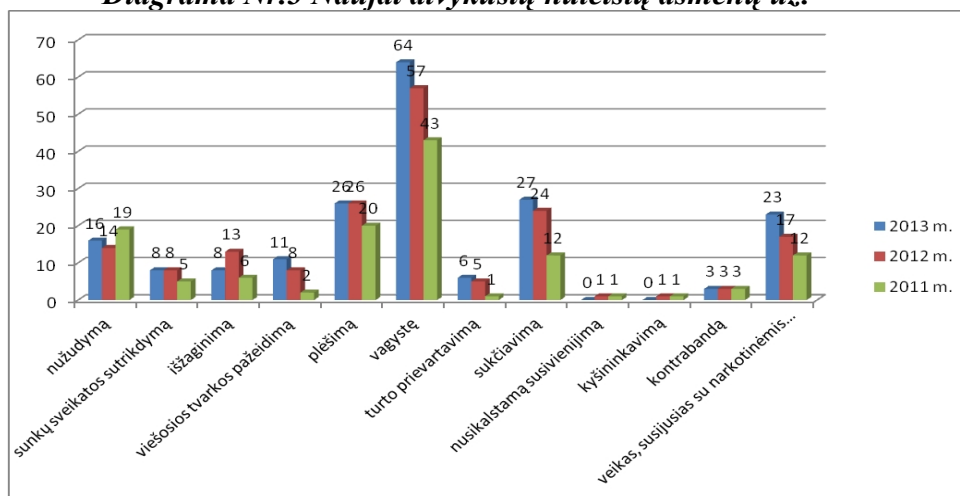

Vadovaujantis Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2012 m. gruodžio 20 d. direktoriaus įsakymu Nr. V- 423 "Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų 2013 metų planinių pareigybių ir nuteistų bei suimtų asmenų skaičių patvirtinimo", Vilniaus pataisos namų direktoriaus 2013 m. vasario 25 d. įsakymu Nr.3-30A buvo patvirtinti 54 nuteistųjų etatai.

Nuteistųjų skaičius per ataskaitinį laikotarpį nuolat kito, tačiau 2013 m. patvirtinto planinio nuteistųjų skaičiaus – 610 – neviršijo (2012 m. - 640). Faktinis nuteistųjų asmenų skaičius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buvo 606 (2012 m. – 626).

Vidutinis metinis nuteistųjų skaičius įstaigoje 2013 metais buvo 605 (2012 m. – 593, 2011 m. – 608). Per ataskaitinį laikotarpį padidėjo įstaigoje laikomų asmenų bendras judėjimas – atvyko – 810, išvyko – 828, bendras judėjimas - 1638 (2012 m. - 715, 690, 1405; 2011 m. - 660, 659, 1319). Lyginant minėtus laikotarpius, atkreiptinas dėmesys, jog didėja atvykstančių ir išvykstančių nuteistųjų skaičiai, o tai tendencingai kelia ir bendro judėjimo rodiklį.

Diagrama Nr.3 Naujai atvykusių nuteistųjų asmenų už:

Ataskaitiniu laikotarpiu į Vilniaus pataisos namus naujai atvyko 206 nuteisti asmenys (2012 m. – 208, 2011 m. - 139). Padaugėjo naujai nuteistųjų asmenų už viešosios tvarkos pažeidimus, vagystes, turto prievartavimą, sukčiavimą ir nusikalstamas veikas, susijusias su narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis.

Per ataskaitinį laikotarpį paleista 220 asmenų (2012 m. – 188, 2011 m. - 149). Iš jų:

1) išbuvę teismo nuosprendžiu paskirtą bausmės laiką – 130 (2012 m. – 133, 2011 m. – 121);

2) lygtinai atleisti nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą – 0 (2012 m. – 0);

3) paleista lygtinai – 88 (2012 m. – 54, 2011 m. – 28);

4) pakeitus nuosprendį apeliacine tvarka – 2 (2012 m. – 1, 2011 m. – 0).

Per ataskaitinį laikotarpį iš Vilniaus pataisos namų paleista į laisvę 32 asmenimis daugiau nei 2012 metais. Didesniam išėjusių į laisvę nuteistųjų skaičiui įtakos turėjo padidėjęs lygtinai paleistųjų asmenų skaičius, taikant nuo 2012 m. liepos 1 d. pasikeitusią lygtinio paleidimo tvarką ir Bausmių vykdymo kodekso nuostatas.

Atkreiptinas dėmesys, kad nemažėja neplaninių konvojavimų skaičius. 2013 m. nuteistieji 304 kartus vyko į tardymo izoliatorius dėl teismo posėdžių bei atliekamų ikiteisminių tyrimų, tai net 100 kartų daugiau nei 2012 metais - 203. 295 kartus nuteistieji vyko į Laisvės atėmimo vietų ligoninę (2012 - 281, 2011 m. – 313). 2013 m. mirė 1 nuteistasis, 8 nuteistieji perkelti į kitas pataisos įstaigas (pagal paskyras), (2012 m. – 13).

Gyvenamųjų patalpų plotas 2013 m. pabaigoje kaip ir 2012 pabaigoje atskirame sektoriuje Rasų g. 8 sudarė – 1620,89 kv.m. ir atskirame sektoriuje Sniego g. 2 – 397,79 kv.m. Vienam laikomam asmeniui įstaigos atskirame sektoriuje Rasų g. 8, 2013 m. teko vidutiniškai 3,2 kv.m. bei lyginant šį rodiklį su 2012 m. (3,2 kv.m.), vienam šiame objekte laikomam asmeniui tenkantis

gyvenamasis plotas nepakito. Vienam laikomam asmeniui įstaigos atskirame sektoriuje Sniego g. 2, 2013 m. teko vidutiniškai 4,1 kv.m. bei lyginant šį rodiklį su 2012 m. (3,6 kv.m.), vienam šiame objekte laikomam asmeniui tenkantis gyvenamasis plotas padidėjo. Gyvenamojo ploto padidėjimą objekte Sniego g. 2 sąlygojo mažesnis skaičius laikomų asmenų: 2013 m. vidutinis sąrašinis nuteistųjų skaičius šiame objekte buvo 97 asmenų, o 2012 m. – 112.

Priemonės vykdant laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų išlaikymą, priežiūrą ir materialinį aprūpinimą buvo įgyvendinamos pagal esamų žmogiškųjų resursų bei turimos materialinės bazės galimybes. Ūkio skyriaus darbuotoja reguliariai, kas mėnesį, atliko nuteistųjų parduotuvės prekių asortimento ir kainų kontrolę tam, kad užtikrintų, jog maisto produktų ir būtiniausių reikmenų kainos nuteistųjų parduotuvėje neviršytų šių prekių rinkos vidutinių kainų, nustatytų parduotuvėse toje miesto teritorijoje, kurioje yra įstaiga.

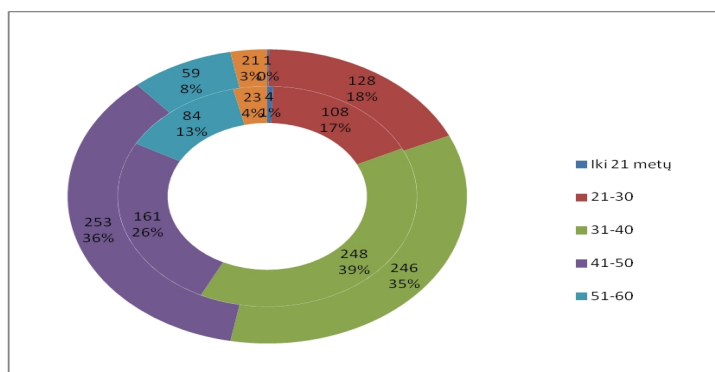
Atsižvelgiant į sveikatos ir higienos reikalavimus bei gerinant nuteistųjų laisvės atėmimu bausmių atlikimo sąlygas ir materialinį-buitinį aptarnavimą, per ataskaitinį laikotarpį atlikti šie svarbiausi darbai:

- ✓ Suremontuotos drausminės grupės pagalbinės patalpos (Rasų g. 8);
- ✓ Pertvarkytos patalpos padidinant nuteistųjų, kuriems suteikta teisė vykti be sargybos arba be palydos, gyvenamąjį plotą bei įrengtos virtuvėlės (Rasų g. 8);
- ✓ Sniego g. 2 suremontuotos karantino patalpos;
- ✓ pastate 12N5/p II a. perkeltas nuteistųjų daiktų sandėlis, įrengta nuteistųjų virtuvėlė (Rasų g. 8);
- ✓ drausminės grupės kameroje Nr. 1, 7, 8, 12, baudos izoliatoriuje (toliau-BI) ir kamerų tipo patalpose (toliau – KTP) Nr. 1, 2,3, 4, 5, 6, 15, 18, pakabinti nauji veidrodžiai ir lentynos (Rasų g. 8);
- ✓ Sniego g. 2 suremontuotos gyvenamosios patalpos Nr. 12 ir Nr. 13;
- ✓ Rasų g. 8 stalių dirbtuvėse atliktas dalinis patalpų remontas, sutvarkytas apšvietimas;
- ✓ gyvenamojo korpuso patalpų duše buvo pakeistas termostatinis vandens vožtuvas (Rasų g. 8);
- ✓ suremontuotos gyvenamojo korpuso 12N5P, 7P3-P laiptinės ir karantino patalpos Nr. 108 ir Nr. 109 (Rasų g. 8);
- ✓ suremontuotas dulkių šalinimo variklis (Rasų g. 8);
- ✓ KTP kameroje Nr. 10 suremontuotos lubos ir sienos, kameroje Nr. 13 ir Nr. 14 priklijuotos sienų plytelės (Rasų g. 8);
- ✓ įrengti nauji šviestuvai BI ir KTP kameroje Nr. 11, 12, 13, 14 (Rasų g. 8);
- ✓ įrengti nauji šviestuvai BI ir KTP kameroje Nr. 10, 17, 19 (Rasų g. 8);
- ✓ sutvarkyta elektros instaliacija BI kameroje Nr. 1, 3 (Rasų g. 8);
- ✓ sutvarkyta elektros instaliacija BI kameroje Nr. 2, 18 (Rasų g. 8);
- ✓ sutvarkyta instaliacija ir apdaila KTP kameroje Nr. 15 (Rasų g. 8);
- ✓ atliktas pastato 12N5p sanitarinių mazgų, lubų remontas (Rasų g. 8);
- ✓ Sniego g. 2 duše nudažytos lubos;
- ✓ baudos izoliatoriuje, drausmės grupėje ir kamerų tipo patalpose pakeista 26 dieninio apšvietimo šviestuvai, 20 vnt. naktinio apšvietimo šviestuvų, 19 vnt. netvarkingų jungiklių, 21 vnt. netvarkingų kištukinių lizdų; nuteistųjų 2- ir 3 būriuose atnaujinti elektros laidai – 190 m. (Rasų g. 8)
- ✓ sutvarkytos patalpos Dailės studijai.

2013 m. kovo 14 d. parengtas planuojamų vykdyti 2013 metais viešųjų pirkimų planas. Per ataskaitinį laikotarpį buvo atlikta 101 mažos vertės pirkimas. Iš jų: prekių pirkimai – 70 (209.900 Lt), paslaugų – 27 (47.786 Lt), darbų – 4 (32.285 Lt).

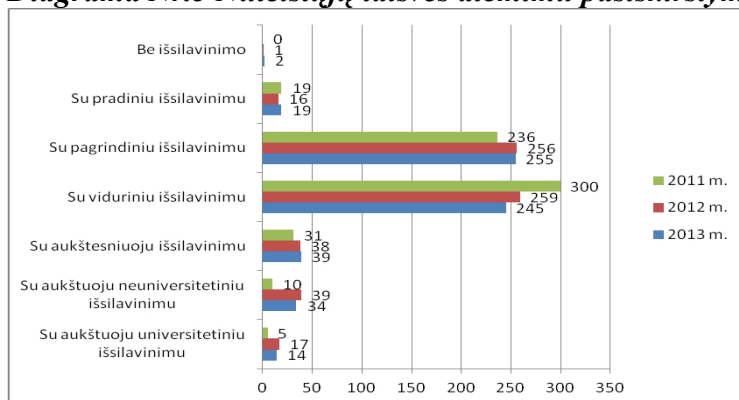
2013 metais nuteistiesiems buvo nupirkti televizoriai, virduliai, indai, šaldytuvai, grotuvai, avalynė, apranga, patalynė, sporto inventoriūs, metalinės lovos, baldai.

Diagrama Nr.4 Nuteistųjų laisvės atėmimu pasiskirstymas pagal amžių (2012-2013 m.)

2013 m. gruodžio 31 d. duomenimis, daugiausia pagal amžių nuteistų asmenų laisvės atėmimu buvo nuo 31 iki 50 metų. Amžiaus grupė 41-50 sudaro 36%, o grupė 31-40 sudaro 35 % visų įstaigoje atliekančių laisvės atėmimo bausmę nuteistųjų. Lyginant praėjusių metų duomenis 2011m. - 236 (39%) ir 2012 m. – 248 (39%) procentine išraiška 2013 metais 31-40 metų amžiaus nuteistųjų sumažėjo net 4%. 5% sumažėjo ir 51-60 metų grupė. Šiems pokyčiams įtakos turėjo net 10% padidėjęs 41-50 metų amžiaus grupės skaičius. Šios kategorijos nuteistųjų padaugėjo nuo 161 iki 258. Asmenų nuo 21 iki 30 metų skaičius pakito nedaug 2013 m. - 18%, 2012 m. - 17%, 2011 m. - 20% visų tuo metu įstaigoje atliekančių laisvės atėmimo bausmę nuteistųjų.

Diagrama Nr.5 Nuteistųjų laisvės atėmimu pasiskirstymas pagal išsilavinimą

2013 m. gruodžio 31 d. duomenimis įstaigoje didžiausias nuteistųjų skaičius buvo su pagrindiniu išsilavinimu – 42% (2012 m. – 40,9%) ir 40,2% sudarė asmenys su viduriniu išsilavinimu (2012 m. – 41,4%) visų tuo metu įstaigoje atliekančių laisvės atėmimo bausmę nuteistųjų. Pažymėtina, kad per ataskaitinį laikotarpį nežymiai sumažėjo nuteistųjų skaičius su aukštesniuoju universitetiniu ir aukštesniuoju neuniversitetiniu išsilavinimu. Pastebima, kad į įstaigą patenka vis daugiau asmenų, neturinčių specialybės ir darbo įgūdžių, todėl reikia nuteistuosius mokyti specialybių, o tai pakankamai brangiai kainuoja ir mokymui skiriamos lėšos neatsiperka.

Įstaigoje daugėja asmenų kurių bausmės terminas nuo 3 iki 5 metų, 2012 metais tokie asmenys sudarė 23,5 proc., 2013 metais - 23,9 proc. Pažymėtina, kad įstaigoje didžiausias skaičius asmenų, kurių bausmės terminas nuo 5 iki 10 metų, nors procentinė išraiška sumažėjo, 2012 m. jie sudarė 30,2 proc. laisvės atėmimo bausmę atliekančių nuteistųjų 2013 m. – 27,3proc. Nežymiai sumažėjo asmenų kurių bausmės terminas nuo 10 iki 15 metų. 2013 metais įstaigoje šie asmenys sudarė 18,3 proc., kai 2012 metais buvo 19,6 proc.

2013 metais 19 nuteistųjų buvo leista trumpam išvykti iš/už pataisos įstaigos ribų. Iš jų 3 taikant Bausmių vykdymo kodekso 105 straipsnį, ir 15 suteiktos trumpalaikės išvykos į namus, taikant Bausmių vykdymo kodekso 104 straipsnį, (2012 m. nė vienam nuteistajam nebuvo taikytas BVK 104 str.). 1 nuteistajam buvo suteiktos nemokamos atostogos (taikant BVK 130 str.) su teise parvykti į namus. Nei 2012, nei 2011 metais nebuvo nuteistųjų, kuriems būtų suteiktos nemokamos atostogos pagal Bausmių vykdymo kodekso 130 straipsnį.

2013 metais įforminti 29 malonės prašymai (2012 m. 27; 2011 m. – 44). 20 nuteistųjų kreipėsi į Lietuvos Respublikos Prezidentą patys (2012 m. – 19, 2011 m. – 33), dėl 9 nuteistųjų malonės prašė artimieji (2012 m. – 8, 2011 m. – 11). Patenkintas tik 1 malonės prašymas, kuriuo sutrumpintas bausmės terminas (2012 m. – 1, 2011 m. – 1).

Vadovaujantis 2006 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo ministro įsakymu Nr. V-218 „Dėl susipažinimo su nuteistųjų ir suimtųjų asmens bylų dokumentais taisyklių patvirtinimo“ 2012 m. pageidavimą susipažinti su asmens byloje esančiais dokumentais pareiškė 6 nuteistieji ir 7 gynėjai. Norinčiųjų susipažinti su asmens byloje esančiais dokumentais nuteistųjų skaičius mažėja dėl to, kad su asmens byloje esančiais dokumentais nuteistieji supažindinami visuomet.

Vadovaujantis LR baudžiamojo proceso kodeksu, Bausmių vykdymo kodeksu ir Kardomojo kalnimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymu (Žin., 2006, Nr. 68-2494), LR teisingumo ministro 2006 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 1R-230 „Pažymų apie nukentėjusiojo pageidavimą pranešti jam apie būsimą suimtojo ar nuteistojo paleidimą į laisvę persiuntimo ir saugojimo taisyklės“ 2013 m. apie nuteistųjų paleidimą informuoti 34 nukentėjusieji (2012 m. – 28).

Per ataskaitinį laikotarpį Vidaus tyrimų skyriaus (toliau – VTS) pareigūnai dėl nusikalstamų veikų pradėjo 17 ikiteisminių tyrimų, iš jų: 3 – dėl nesunkaus sveikatos sutrikdymo pagal LR BK 138 str. 1 d., 4 – dėl neteisėto disponavimo narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, be tikslo jas platinti pagal LR BK 259 str. 1 d., 4 -dėl grasinimo nužudyti ar sunkiai sutrukdyti žmogaus sveikatą pagal LR BK 145 str., 1 ikiteisminis tyrimas pradėtas pagal LR BK 286 str. dėl pasipriešinimo valstybės tarnautojui ar viešojo administravimo funkcijas atliekančiam asmeniui, 4 ikiteisminiai tyrimai pagal LR BK 290 str. dėl valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens įžeidimo, 1 ikiteisminis tyrimas dėl turto sunaikinimo ar sugadinimo pagal LR BK 187 str. 1 d.

Taip pat per ataskaitinį laikotarpį VTS pareigūnai gavo iš Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūroje pradėtus 2 ikiteisminius tyrimus tolimesniems procesiniams veiksams atlikti: vienas ikiteisminis tyrimas pradėtas pagal LR BK 181 str. 1 d., antras ikiteisminis tyrimas - pagal LR BK 182 str. 1 d.

2013 metais ištirti 3 ikiteisminiai tyrimai bei 11 ikiteisminių tyrimų nutraukta.

2013 m. priimta 19 nutarimų atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Per ataskaitinį laikotarpį VTS pareigūnai atliko 248 tarnybinius tyrimus dėl nuteistųjų, 0 – dėl pareigūnų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis bei 12 tarnybinių tyrimų dėl kitų ypatingų įvykių. Užfiksuotas 1 (vienas) darbuotojo su nuteistuoju neteisėtas ryšys.

Siekiant užtikrinti veiksmingą darbuotojų veiklos ir antikorupcinių priemonių įgyvendinimo kontrolę VTS pareigūnai nuolat organizavo netikėtus, iš anksto neplanuotus pareigūnų, darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, bei kitų asmenų, įeinančių ir išėinančių iš įstaigos, patikrinimus.

2013 m. buvo sulaikyti 3 asmenys, kurie bandė perduoti nuteistiesiems narkotines medžiagas. Sulaikyti asmenys padarę veiką, susijusią su neteisėta narkotikų apyvarta perduoti policijos pareigūnams nepradedant ikiteisminio tyrimo.

2013 m. užfiksuoti 1692 nuteistųjų padaryti bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimai. Per ataskaitinį laikotarpį Apsaugos ir priežiūros skyriaus (toliau – APS) pareigūnai atliko 29 052 kratas nuteistiesiems, 18 tarnybinių tyrimų, atsakė raštu į 184 nutiestųjų skundus, prašymus, užkardė 5 nuteistųjų savęs žalojimo ir 3 savižudybės atvejį, 18 kartų tarnybos metu panaudojo specialiąsias priemones, APS pareigūnai atliko nuteistųjų konvojavimą ir palydą 62 kartus:

- į Laisvės atėmimo vietų ligoninę – 29;
- į valstybės ar savivaldybių asmens sveikatos priežiūros viešąsias įstaigas – 30;

– į nuteistųjų trumpalaikės išvykas už pataisos įstaigos ribų – 3.

APS pareigūnai 2013 m. sulaikė 10 asmenų, kurie bandė perimesti per įstaigos apsaugos perimetrą ar perduoti pasimatymų metu nuteistiesiems draudžiamus turėti daiktus. Minėti asmenys buvo perduoti Vilniaus miesto 3 policijos komisariato pareigūnams.

2013 metų spalio 31 d. Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūnai kartu su Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus miesto 1 ir 3 policijos komisariatų pareigūnais atliko bendrą nuteistųjų ir jų gyvenamųjų patalpų kratą.

2013 metais nuolat buvo atliekami nuteistųjų, kuriems suteikta teisė vykti be sargybos arba be palydos, tiksliniai patikrinimai darbo vietose. Nustatyti trys atvejai kuomet darbo objektuose nuteistieji, kuriems suteikta teisė vykti be sargybos arba be palydos, turėjo nuteistiesiems turėti draudžiamų daiktų (mobiliojo ryšio telefonai, alkoholiniai gėrimai).

2013 m. gruodžio 18 d. Apsaugos ir priežiūros skyriaus pareigūnams buvo organizuoti teoriniai ir praktiniai mokymai „Nuteistųjų neplaninis konvojus“. Mokymuose dalyvavo Viešojo saugumo tarnybos prie VRM Vilniaus dalinio pareigūnai.

Per ataskaitinį laikotarpį:

Paimta iš nuteistųjų:

Pinigų – 50 Lt. (2012 m. – 50 Lt., 2011 m. - 0);
 Alkoholinių gėrimų – 0,15 l (2012 m. – 0,25 l, 2011 m. - 1,08 l);
 Medžiagų, pripažintų narkotinėmis ar psichotropinėmis – 3,1 g (2012 m. – 11,2 g., 2011 m. - 1g);

Alkoholinio raugo – 59,5 l (2012 m. – 24 l, 2011 m. - 22,5 l);
 Mobiliojo ryšio telefonų – 340 vnt. (2012 m. – 204, 2011 m. - 166) ;
 SIM kortelių – 202 vnt. (2012 m. – 142, 2011 m. 128);
 Bevielio ryšio interneto jungčių – 7 vnt. (2012 m. – 22, 2011 m. - 12);
 Duriančių, pjaunančių daiktų – 5 vnt. (2012 m. – 13, 2011 m. - 11);
 Mobiliojo ryšio telefono įkroviklių – 47 vnt. (2012 m. – 47, 2011 m. - 39);
 Švirškštų – 5 vnt. 2012 m. – 17, 2011 m. - 5);
 Adatų – 9 vnt. (2012 m. – 11, 2011 m. - 13)

Paimta iš piliečių, bandant perduoti nuteistiesiems:

Pinigų – 0 Lt (2012 m. – 1500, 2011 m. – 0) ;
 Alkoholinių gėrimų – 10,710 l (2012 m. – 0,6 l, 2011 m. - 0);
 Medžiagų, pripažintų narkotinėmis ar psichotropinėmis – 52 g. ir 100 tablečių (2012 m. – 62 g. ir 22 tabl., 2011 m. - 54,9 g);
 Mobiliojo ryšio telefonų – 207 vnt. (2012 m. – 171, 2011 m. - 143.);
 SIM kortelių – 74 vnt. (2012 m. – 54, 2011 m. - 36);
 Mobiliojo ryšio telefono įkroviklių – 4 vnt. (2012 m. – 3, 2011 m. - 5);
 Bevielio ryšio interneto jungčių – 0 vnt. (2012 m. – 3, 2011 m. - 4);
 Švirškštų – 5 vnt. (2012 m. – 0, 2011 m. - 4);
 Adatų – 9 vnt. (2012 m. – 2, 2011 m. - 4).

Iš viso:

Pinigų – 50 Lt. (2012 m. – 1550, 2011 m. – 0) ;
 Alkoholinių gėrimų – 10,860 l (2012 m. – 0,85, 2011 m. - 1,08 l);
 Medžiagų, pripažintų narkotinėmis ar psichotropinėmis – 55,1 g. ir 100 tabl. (2012 m. – 73,2 g ir 22 tabl., 2011 m. - 55,9 g) ;
 Alkoholinio raugo – 59,5 l (2012 m. – 24, 2011 m. - 22,5);
 Mobiliojo ryšio telefonų – 547 vnt. (2012 m. – 375, 2011 m. - 309);
 SIM kortelių – 276 vnt. (2012 m. – 196, 2011 m. - 164);
 Duriančių, pjaunančių daiktų – 5 vnt. (2012 m. – 13, 2011 m. - 11);
 Mobiliojo ryšio telefono įkroviklių – 51 vnt. (2012 m. – 50, 2011 m. - 44);
 Bevielio ryšio interneto jungčių – 7 vnt. (2012 m. – 25, 2011 m. - 16) ;
 Švirškštų – 23 vnt. (2012 m. – 17, 2011 m. - 9);

Adatų – 26 vnt. (2012 m. – 13, 2011 m. - 9).

Siekiant užkardyti galimus nuteistųjų pabėgimus, narkotikų bei draudžiamų daiktų patekimo į pataisos namų teritoriją galimybę ir siekiant sustiprinti nuteistųjų apsaugą bei priežiūrą per ataskaitinį laikotarpį buvo nuveikti šie darbai:

- Nuteistųjų I-o korpuso 5-ame aukšte (Rasų g. 8) įrengta vaizdo stebėjimo kamera, kurios pagalba stebima buvusi pataisos namų teritorija;
- Kontrolės praleidimo punkte-2 įrengta vidinė vaizdo stebėjimo kamera;
- Pradėta montuoti papildomos vidinės draudžiamos zonos tvora;
- įrengta metalinė pertvara 12N5p pastato II a. koridoriuje, atskirianti nuteistųjų būrius;
- iškirsti medžiai trukdantys stebėti teritoriją vaizdo kameromis;
- įrengtos grotos ant ilgalaikių pasimatymų kambarių langų;
- nuolat užkardomas pašalinių asmenų patekimas į senos gamybinės zonos pastatus, esančius Rasų g.6;
- suremontuotos bei sustiprintos BI pasivaikščiojimo kiemelių sienos;
- įsigyta 7 vnt. radijo stočių, 5 stebėjimo kameros.

Siekiant užkardyti draudžiamų turėti nuteistiesiems daiktų patekimą į įstaigos teritoriją (Rasų g. 8), poilsio ir švenčių dienomis nuo 8.00 val. iki 24.00 val., bei darbo dienomis nuo 7.00 val. iki 23.00 val. Apsaugos ir priežiūros pareigūnai nuolat patruliavo šalia įstaigos vidinės apsaugos perimetro tvoros.

Pažymėtina, kad narkotinių ir psichotropinių medžiagų patekimo į pataisos įstaigą užkardymo procentas yra 90, o mobiliojo ryšio telefonų ir interneto modemų patekimo į pataisos įstaigą užkardymo procentas ataskaitiniu laikotarpiu yra 37.

V. NUTEISTŪJŲ SOCIALINĖ REABILITACIJA

Drausmė

Statistiniai duomenys rodo, kad 2013 m. vidutinis sąrašinis nuteistųjų skaičius pataisos namuose buvo 605. Per 2013 m. užfiksuoti 1946 nuteistųjų nusižengimai (2012 m. – 1898). Skirta 1427 nuobaudos (100 nuobaudų daugiau negu 2012 m.).

Analizuojant 2013 metų pataisos namuose laikomų nuteistųjų drausmės rodiklius pastebima, kad dėl vidutinio sąrašinio skaičiaus nuteistųjų, atliekančių bausmes pataisos namuose padidėjimo nuo 593 asmenų 2012 metais iki 605 asmenų 2013 metais, bendri nuteistųjų daromų drausmės pažeidimų pobūdžio rodikliai 2013 metais, lyginant su 2012 metais, iš esmės žymiai nepasikeitė, pastebimas jų padidėjimas.

Pažymėtina, kad režimo reikalavimus pažeidinėja tie patys nuteistieji, kurie tai daro sistemingai ir itin piktybiškai. Todėl įstaigos administracija yra priversta skirti gana griežtas nuobaudas už itin piktybiškus ir sistemingus įstaigoje nustatytos tvarkos pažeidimus, taikant perkėlimą iš paprastosios į drausmės grupę. Daugelis perkeltų nuteistųjų iš paprastos į drausmės grupę, ten nuobaudą atlieka ne pirmą kartą.

2013 m. antrame pusmetyje vienas nuteistasis iš kamerų tipo patalpų pasiūstas nuobaudą atlikti į kalėjimą.

Nuteistieji dažniausiai nesilaikė įstaigoje nustatytos tvarkos - 613 atvejų (2012 m. – 582, 2011 m. - 672 atvejai), nevykdė įstaigos administracijos reikalavimų – 438 atvejų (2012 m. – 390, 2011 m. - 409 atvejai); uždraustų daiktų gaminimas, įsigijimas arba laikymas – 189 atvejai (2012 m. – 141, 2011 m. -154 atvejai); narkotinių medžiagų vartojimas – 104 atvejai (2012 m. – 127, 2011 m. - 132 atvejai). Nuteistieji nėra pakankamai motyvuoti gerai elgtis, dalis nuteistųjų nesistengia laikytis nustatytų vidaus tvarkos taisyklių reikalavimų dėl trumpo bausmės laiko, nes toks bausmės laikas apriboja galimybę nuteistiesiems taikyti lygtinį paleidimą arba perkėlimą į lengvąją grupę. Pastebima, kad kai kurie nuteistieji neturi suformuotų teigiamų socialinių vertybių, be to yra nuteistųjų, kuriems gyvenimo sąlygos pataisos įstaigoje geresnės, negu jų buvusios laisvėje. 2013 metais daugiausia pažeidimų buvo padaryta ryte ir poilsio bei švenčių dienomis. Viso užregistruota

1331 atvejais minėtu metu, t.y. 68 proc. nuo visų užregistruotų įstaigoje drausmės pažeidimų. Nakties metu, poilsio ir švenčių dienomis daugiausia buvo padaryta šių pažeidimų: narkotinių medžiagų vartojimas, draudžiamų daiktų įsigijimas ir laikymas.

Už padarytus bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimus nuteistiesiems buvo skiriamos drausminės nuobaudos. Baudžiant nuteistuosius už padarytus drausmės pažeidimus buvo atsižvelgiama į padaryto pažeidimo pobūdį, turimų nuobaudų kiekį bei kitas aplinkybes. Dažniausiai taikyta nuobaudos rūšis, nuteistiesiems, kurie sistemingai pažeidinėja nustatytą tvarką, kaip ir anksčiau, buvo uždarymas į BI – 555 kartai (2012 m. – 496, 2011 m. – 532). Tai sudarė net 28,5 proc. nuo visų nuteistiesiems skirtų nuobaudų skaičiaus. Ši drausminio poveikio priemonė pastovių pažeidėjų negąsdina nei savo griežtumu, nei lengvatų atėmimu. Laisvalaikio užimtumas, darbas, griežta kontrolė gali turėti įtakos nuteistųjų elgesiui, tačiau pastovių pažeidėjų uždarymas į bausos izoliatorių negąsdina, o kitokių poveikio priemonių nėra.

Įgyvendinant Kriminalinės subkultūros apraiškų laisvės atėmimo vietose prevencijos programą taikyta nuobauda – pataisos įstaigos patalpų ir teritorijos tvarkymas be eilės 11 kartų. Tai viena rečiausiai taikomų nuobaudų, matyt, kaip neefektyvi ir neduodanti norimo rezultato. Piktybiškai ir sistemingai pažeidinėjantys drausmę nuteistieji buvo perkeliama iš paprastosios grupės į drausmės grupę - 90 atvejų. Į drausmės grupę buvo perkelti daugiausia tie nuteistieji, kurie vartojo narkotines medžiagas, išgydavo arba laikydavo uždraustus daiktus ir nesilaikė nustatytos tvarkos. Nustatytus režimo reikalavimus pažeidinėja tie patys nuteistieji, kurie tai daro sistemingai ir piktybiškai. Todėl įstaigos administracija yra priversta skirti gana griežtas nuobaudas už piktybiškus ir pastovius nustatytos tvarkos pažeidimus, taikant perkėlimą iš paprastosios į drausmės grupę. Daugelis perkeltų nuteistųjų iš paprastos į drausmės grupę, ten nuobaudą atlieka ne pirmą kartą.

2013 metais 1 nuteistasis iš kamerų tipo patalpų pasiūsti nuobaudos atlikti į kalėjimą (2012 m. – 3).

Siekiant šalinti sąlygas bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimams daryti, planuojama daugiau nuteistųjų įtraukti į vykdomas pataisos namuose socialinės reabilitacijos programas, sudaryti palankias sąlygas mokytis, dalyvauti socialinių įgūdžių lavinimo užsiėmimuose, sporto varžybose. Tai turėtų pajvairinti nuteistųjų užimtumą įstaigoje, naikinti subkultūros apraiškas nuteistųjų tarpe ir sudaryti palankias sąlygas jiems integruotis į visuomenę.

2013 m. buvo skiriamas dėmesys nuteistųjų buičiai ir bendrai tvarkai užtikrinti gyvenamosiose patalpose. Gyvenamojo korpuso aukštuose buvo atnaujinti informacijos stendai bei teisine informacija papildyti karantino patalpose ir bibliotekoje. Kartą per mėnesį buvo organizuojami nuteistųjų susirinkimai būriuose dėl įstaigos bendros padėties, atsakymų į nuteistųjų klausimus, subkultūros problemų, būtinybės taupiai naudoti energetinius resursus.

Užimtumas darbu

2013 metais, kaip ir praeitais metais, nuteistųjų įdarbinimas lieka aktuali pataisos namų problema. Pravieniškių Valstybės įmonė prie pataisos namų Vilniaus filiale gauna mažai užsakymų, todėl dauguma nuteistųjų dirba nepilną darbo dieną. Dėl šios priežasties pataisos namuose yra nuteistųjų užimtumo problema. Daugelis nuteistųjų, atvykusių atlikti laisvės atėmimo bausmę, yra jauno ar darbingo amžiaus, be specialybių arba jų kvalifikacija labai žema, daugelis neturi jokios specialybės ir nerodo jokio noro ją įgyti.

Pagal statistinius duomenis 2013 m. pabaigoje iš viso buvo įdarbinti 197 nuteistieji (2012 m. – 194, 2011 m. - 195), iš jų: 90 valstybės įmonėse prie pataisos namų ir 103 ūkiniame aptarnavime bei 4 Kalinių socialinės integracijos centre.

Tęsiant projekto „*Sisteminga nuteistųjų integracija Vilniaus regione*“ įgyvendinimą, per 2013 metus Vilniaus pataisos namuose 52 nuteistiesiems suteikta teisė išvykti be sargybos arba palydos už pataisos įstaigos teritorijos ribų. Iš jų 18 nuteistųjų mokėsi specialybės Lietuvos Kalinių globos draugijos organizacijoje, 17 nuteistųjų buvo įteikti profesinio mokymo baigimo pažymėjimai. 4 projekto dalyviai, remiantis bendradarbiavimo sutartimi su VŠĮ „Kalinių socialinės integracijos

centras“ buvo įdarbinti šiame centre pagal darbo sutartis bei gavo nustatytą darbo užmokestį. Pagal darbo sutartis su UAB „Ecoservice“ buvo įdarbinta 10 nuteitųjų, kurie rūšiuoja atliekas. Pagal darbo sutartis su UAB „Ilvesta“ buvo įdarbinti 8 nuteistieji, dirbantys statybų sektoriuje. 6 nuteistieji įdarbinti ūkio darbuose bei 5 nuteistieji dirbo Valstybės įmonėje prie Pravieniškių pataisos namų.

2013 m. liepos 24 d. Vilniaus pataisos namai pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Palaimintojo kunigo Mykolo Sopočkos hospisu dėl savanoriško nuteistųjų darbo. Šiuo metu hospise savanoriu dirba vienas nuteistasis.

Užimtumas mokslu, individualia darbine ar kūrybine veikla, mokslinė, meninė ar kita veikla

Socialinė rehabilitacija yra viena iš nuteistųjų, kuriems paskirtas laisvės atėmimas, pataisos priemonių. Nuteistųjų socialinė rehabilitacija – konstruktyvi visuomenės kultūros, pataisos įstaigų darbuotojų, valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų, visuomeninių organizacijų, religinių bendruomenių, bendrijų, kitų juridinių bei fizinių asmenų ir nuteistųjų sąveika, apimanti nuteistųjų laisvės atėmimu gero vardo atitaisymą, humaniškų santykių su auka atkūrimą, moralinės ir materialinės žalos atlyginimą, teisu gražinimą, teistumo panaikinimą, fizinį, psichologinį, pedagoginį, ekonominį, medicininį, dorovinį, teisinį parengimą integruojantis į visuomenę, socialinio statuso atkūrimą, pilnateisio piliečio parengimą, kad nuteistasis galėtų pakankamai gerai elgtis visuomenėje ir taptų vertinga asmenybe tiek pačiam sau, tiek šeimai, visuomenei.

Per ataskaitinį laikotarpį pataisos namuose buvo 14 pareigūnų dirbančių socialinį darbą su nuteistaisiais. Įstaigos Socialinės rehabilitacijos ir Psichologinės tarnybos darbuotojai aktyviai dalyvauja priklausomų asmenų rehabilitacijos programose ne tik Kalėjimų departamento prie LR TM Mokymo centre bet ir bendradarbiaujant su kitomis Europos valstybėmis.

Siekiant užtikrinti nuteistųjų užimtumą naudinga ir tikslinga linkme bei didinti jų motyvaciją elgesio korekcijai, 2013 metais buvo parengtos trys naujos socialinės rehabilitacijos programos:

1. **„Dailės ir meno terapijos užimtumo terapijos programa“**, kurios tikslas - padėti atstatyti nuteistųjų santykį su savimi ir kitais, padėti formuoti komunikacijos, savireguliacijos, vertybių, įsitikinimų, sprendimo priėmimo įgūdžius, padėti įveikti stresą ir emocinį nestabilumą, bei stiprinti vidinius resursus;

2. **„Agresijos ir autoagresijos valdymo terapijos programa“**, kurios tikslas - suteikti nuteistiesiems žinių, kaip valdyti agresiją ir autoagresiją.

3. **„Bendravimo įgūdžių ugdymo ir emocijų programa“**, kurios tikslas - išmokyti nuteistuosius suprasti ir priimti jausmus bei mintis, kylančias bendraujant, padėti rasti galimybę keisti požiūrius ir principus bei užtikrinti grupinę psichologinę pagalbą nuteistiesiems atsižvelgiant į jų poreikius.

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo vykdomos 10 nuteistųjų socialinės rehabilitacijos programų, į kurias įtraukiami visi laisvės atėmimo bausmės atliekantys asmenys:

- 1) Asmenų, kuriuos rengiamasi paleisti iš laisvės atėmimo vietų lygtinai, programa;
- 2) Nuteistųjų adaptacijos programa;
- 3) Laisvalaikio ir užimtumo programa;
- 4) Kriminalinės subkultūros apraiškų laisvės atėmimo vietose prevencijos programa;
- 5) Nuteistųjų pataisos programa;
- 6) Nuteistųjų integracijos į visuomenę programa;
- 7) Psichiką veikiančių medžiagų priklausomų asmenų rehabilitacijos programa.
- 8) Dailės ir meno užimtumo terapijos programa;
- 9) Agresijos ir autoagresijos valdymo terapijos programa;
- 10) Bendravimo įgūdžių ugdymo ir emocijų valdymo programa.

Nuteistųjų, lankančių įvairias ugdymo programas skaičius yra labai kintantis, kadangi vyksta didelė nuteistųjų kaita pataisos namuose. Iš viso programose dalyvavo 422 nuteistieji. Įstaigoje taikomos socialinės rehabilitacijos programos yra nuolat plėtojamos.

Vykdamas nuteistųjų reabilitaciją, siekiama, kad kuo daugiau nuteistųjų įgytų tam tikrą išsilavinimą bei profesiją. 2013 m. pabaigoje pataisos namuose mokėsi 283 nuteistieji (2012 m. – 255). Iš jų 158 – Vilniaus jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo lavinimo konsultaciniame centre ir 125 Vilniaus komunalinių paslaugų mokykloje. Vilniaus komunalinių paslaugų mokyklos skyriuje nuteistieji mokėsi suvirintojo, batsiuvio, siuvinių gamintojų, stalių surinkėjų bei elektromontuotojo specialybių. 2013 metais 160 nuteistųjų gavo mokslo baigimo pažymėjimus (2012 m. – 149), iš jų 11 įgijo vidurinį išsilavinimą, 30 – pagrindinį išsilavinimą, 102 profesinės mokyklos baigimo pažymėjimus.

Bendrasis lavinimas yra viena iš nuteistųjų, kuriems paskirtas laisvės atėmimas, pataisos priemonių. Bendrasis lavinimas plečia nuteistųjų laisvės atėmimu akiratį, kelia intelekto ir civilizuotumo lygį, sudarydamas kliūtį nusikalstamos veikos recidyvui. Nuteistųjų pataisos procesas bus sėkmingesnis tuomet, kai jie turės žinių apie gamtos ir visuomenės vystymosi pagrindus. Šiuo tikslu 2013 metais Socialinės reabilitacijos skyrius organizavo keturis susitikimus su Vilniaus jaunimo ir suaugusiųjų bendrojo lavinimo konsultacinio centro atstovais. Susitikimo metu nuteistieji buvo informuoti apie bendrojo lavinimo organizavimą pataisos įstaigose, apie tai, kaip išmokti siekti užsibrėžto tikslo, nugalėti sunkumus ir nesėkmes, deramai organizuoti savo laiką, apie pagrindinės mokyklos baigimo ir brandos egzaminų organizavimo tvarką, apie pasiruošimą brandos egzaminams ir jų laikymą.

Vykdoma kriminalinės subkultūros apraiškų laisvės atėmimo vietose prevencijos programa, kuriai įgyvendinti yra sudaryta darbo grupė. Minėtos programos tikslas – nuosekliai, kompleksiskai, sistemingai mažinti kriminalinės subkultūros įtaką laisvės atėmimo bausmės vykdymo procesui, siekiant išgyvendinti subkultūros lemiamus kriminalinio pobūdžio nuteistųjų tarpusavio santykius.

Mažinant tarp nuteistųjų kriminalinės subkultūros apraiškas, atlikta 206 (2012 m.- 210) naujai atvykusių į įstaigą nuteistųjų apklausų apie kriminalinės subkultūros sklaidą bei paplitimą. 21 (2012 m. – 10) kartą atsižvelgta į tai ar nuteistasis toleruoja subkultūrą skiriant paskatinamąją priemonę – perkėlimą į lengvąją grupę. 2013 m. skirta 270 paskatinimų (2012 m.- 160). Už padarytus bausmės atlikimo režimo reikalavimų pažeidimus nuteistiesiems buvo skiriamos drausminės nuobaudos. Baudžiant nuteistuosius už padarytus drausmės pažeidimus buvo atsižvelgiama į padaryto pažeidimo pobūdį, turimų nuobaudų kiekį bei kitas aplinkybes. Drausminėje komisijoje per ataskaitinį laikotarpį apsvarstyti 169 drausmės pažeidimo atvejai.

2013 m. pabaigoje nuteistųjų bibliotekoje buvo 19 679 knygos, iš jų: 18 233 grožinės literatūros. Nuo metų pradžios buvo įsigyta 496 knygos bibliotekos fondui papildyti. Įstaigos lėšomis buvo užsakyta 74 egzemplioriai periodinių spaudos leidinių, nuteistieji savomis lėšomis įsigijo 13 egzempliorių.

Per 2013 metus Vilniaus pataisos namuose buvo organizuojami nuteistųjų susirinkimai būriuose dėl įstaigos bendros padėties, atsakyta į nuteistųjų klausimus bei aptartos subkultūros keliamos problemos. Susirinkimų metu nuteistieji papildomai buvo informuoti, jog jie privalo vykdyti įstatymų reikalavimus ir laikytis nustatytų elgesio taisyklių. Taip pat buvo aiškinama apie elektros energijos sąnaudų apskaičiavimą ir išlaidų už sunaudotą elektros energiją apmokėjimą bei šių energijos šaltinių taupymą.

Nuo metų pradžios buvo išsiųsta 298 pranešimai apie ruošiamus paleisti asmenis, gauti 243 teigiami atsakymai dėl nuteistųjų apgyvendinimo. Nuteistiesiems nuolat primenama, kad jie privalo atlyginti nusikaltimų padarytą žalą. 2013 metais 285 nuteistieji privalėjo atlyginti padarytą žalą. Bendra ieškinių suma (tūkst.Lt) siekė 8,959. Per ataskaitinį laikotarpį išskaičiuota iš darbo užmokesčio pinigų suma (tūkst.Lt) ieškiniams sumokėti buvo 51,15. Savanoriškai sumokėta ieškinių suma litais siekė vos 47 Lt.

2013 metų pabaigoje 130 nuteistieji neturėjo asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų, 5 nuteistieji neturėjo jokio LR pilietybę patvirtinančio dokumento. Nuo metų pradžios išsiųsti 87 dokumentai į migracijos tarnybą dėl asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų gavimo, išduoti 72 asmens tapatybę patvirtinantys dokumentai. Iš jų: asmens tapatybės kortelių – 62, Lietuvos Respublikos piliečių pasų – 7, Leidimų nuolat gyventi Lietuvoje - 3.

Nuo 2012 m. balandžio 1 d. įstaigos nuteistuosius, kurie gali būti paleisti į laisvę lygtinai prieš

terminą, konsultuoja bei vykdo socialinių įgūdžių lavinimo programą Lietuvos kalinių globos draugijos, Vilniaus miesto ir regiono Probacijos tarnybos ir Vilniaus arkivyskupijos Caritas savanoriai. Įgyvendinant šį projektą, Lietuvos kalinių globos draugijos (toliau – LKGD) savanoriai atlieka mentorias funkcijas – palaiko žmogišką santykį su laisvės atėmimo bausmę atliekančiais asmenimis, veda pokalbius apie savanoriško gyvenimo planus, padeda spręsti įvairias socialines programas. LKGD savanorės įpareigosos vesti socialinių įgūdžių ugdymo programą, kurios misija – padėti įgyti ar atkurti prarastus socialinius įgūdžius, naudojant darbo grupėje metodą. Ataskaitiniu laikotarpiu užsiėmimuose dalyvavo 26 bet baigimo pažymėjimus gavo aštuoniolika nuteistųjų. Minėti nuteistieji kiekvieną dieną vyksta į socialinių įgūdžių lavinimo užsiėmimus, kurie organizuojami Lietuvos kalinių globos draugijoje. Projekto trukmė 3 metai.

Projektas GRUNDTVIG Learning Partnerships „Culture and tradition – European programme for adult education” įgyvendinimas Vilniaus pataisos namuose prasidėjo 2011 m. rugpjūčio 1 d. ir baigėsi 2013 m. liepos 31 d. Projekto tikslai buvo inicijuoti savo kultūros ir tradicijų atradimą ir įvertinimą, sugebėti atrasti viso gyvenimo mokymosi idėjas ir analizuoti socialinės atskirties problemas, identifikuoti kliūtis trukdančias grįžti į visuomenę, atrasti ir skatinti kultūrinį ir kūrybinį potencialą socialiai atskirtų asmenų, sprendžiant gyvenimiškas problemas, formuojant socialinius įgūdžius, suteikiant galimybę mokytis anglų kalbos. Projekte dalyvavo 51 nuteistasis. Iš jų 24 baigė anglų kalbos kursus, 2 kartus per mėnesį 15 nuteistųjų dalyvavo „Filmų klube“, kur žiūrėjo ir analizavo psichologinius filmus ir 12 nuteistųjų lankė dailės studiją „RASOS“.

Atsižvelgiant į nuteistųjų religinius, dvasinius ir moralinius poreikius, tęsiamas bendradarbiavimas su Lietuvos kapelionų asociacijos atstovais. Nuteistieji turi galimybę lankytis pataisos namų koplyčioje, kur laikomos Šv. Mišios, vyksta Šv. Rašto skaitymas ir aptarimas, savęs pažinimas, gyvenimo prasmės ieškojimas. Psichologinė grupė bendradarbiauja su VŠĮ „Socialiniai paramos projektai“. Per ataskaitinį laikotarpį įstaigoje lankėsi „Veikliųjų žmonių“ bendrijos savanoriai, evangelinio tikėjimo krikščionių bendruomenės, „Tikėjimo žodis“, krikščionių bažnyčios atstovai, stačiatikių ir pravoslavų šventikai, šv. Mergelės Marijos Nekalto prasidėjimo bažnyčios atstovės. Ateityje planuojama bendradarbiauti su didesniu ratu visuomeninių organizacijų atstovais. Šis bendradarbiavimas didina nuteistųjų užimtumą, norą greičiau integruotis į visuomenę.

Siekiant nuteistųjų turiningo laisvalaikio praleidimo bei užimtumo, 2013 metais nuteistiesiems buvo organizuoti 96 sportiniai – kultūriniai renginiai. 2013 metais nuteistiesiems buvo organizuoti svarbiausių valstybinių ir religinių švenčių minėjimai:

- **vasario 12 d.** - Užgavėnės. Šventės metu nuteistieji galėjo vaišintis blynais, gerti girą bei arbatą. Nuteistieji smagiai leido laiką dalyvaudami įvairiuose konkursuose, tai yra sniego gniūžčių, metalinių žiedų ir pasagos metime. Nuteistuosius linksmo kaukėti teatro grupės „Feniksas“ artistai;

- **kovo 8 d.** iškilmingai paminėta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena. Buvo skaitomos B. Brazdžionio ir E. Mieželaičio eilės, veikė nuotraukų paroda, kurias atsiuntė LR Seimo kanceliarija, buvo skaitomi R. Ozolo ir kt. straipsniai. Taip pat pranešimus ir eiles skaitė patys nuteistieji;

- **gegužės 5 d.** su meile ir pagarba atšventė visiems labai brangią Motinos dieną;

- **gegužės 8 d.** - pergalės dieną prieš fašizmą, kai 1945 m. įsigaliojo Vokietijos kapituliacija;

- **gegužės 9 d.** - Europos dieną, kai visoje Europoje švenčiama Europos diena, įstaigoje nuteistieji tikrino savo žinias apie ES istoriją, taip pat vyko diskusija apie ES svarbą ir Lietuvos Respublikos pirmininkavimą joje. Renginyje dalyvavo 42 nuteistieji, renginio metu geriausiai pasirodžiusiems nuteistiesiems buvo įteiktos atminimo dovanėlės, kurias atsiuntė LRS Kanceliarijos Europos informacijos biuro vadovas Donatas Čečergis;

- **gegužės 28 d.** - koncertas, skirtas Tėvo dienai paminėti, kuri surengė roko grupė NUTEKI. Renginį suorganizuoti įstaigos administracijai padėjo Lietuvos kalėjinų kapelionų asociacijos direktorius Gintaras Vėbras;

- **birželio 24 d.** - Rasos (Joninių) šventė bei nuteistųjų muzikinės kapelos pasirodymas;

- **liepos 5 - 7 d.** - Valstybės (Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienai paminėti pataisos namų stadione vyko tinklinio varžybos, dalyvavo 34 nuteistieji

- **rugsėjo 2 d.** - mokslo ir žinių dienos minėjimas;

- **rugsėjo 7 d.** įvyko futbolo turnyras skirtas Vytauto karūnavimo dienai paminėti. Varžybose dalyvavo 42 nuteistieji.

- **gruodžio 27 d.** Šv. Kalėdų dienos proga lankėsi Lietuvos bažnyčios Kardinolas Gintaras Grušas. Vyko Šv. Mišios, nuteistiesiems buvo padalintos dovanėlės.

Vilniaus pataisos namų nuteistieji neliko abejingi savo pilietinėms pareigoms ir dalyvavo pakartotiniuose rinkimuose į Lietuvos Respublikos Seimą:

- **vasario 28 d.** vyko balsavimas paštu – balsavimo teisę turėjo 15 nuteistųjų, balsavo 13 nuteistųjų.

- **kovo 14 d.** vyko II balsavimo turas – balsavimo teisę turėjo 14 nuteistųjų, balsavo 10 nuteistųjų.

Vykdamt visuotinę teisinių žinių įvertinimo akciją, 2013 m. spalio 1 d. nuteistiesiems buvo organizuotas Lietuvos Respublikos Konstitucijos egzaminas 2013. LR Konstitucijos egzamino I-o etapo laikymas, kuriame dalyvavo 20 nuteistųjų. Į II-ą etapą pateko du nuteistieji. 2013 m. spalio 15 d. įvyko Lietuvos Respublikos Konstitucijos egzamino II etapas, kuriame dalyvavo du Vilniaus pataisos namų nuteistieji. Patikrinus testines užduotis buvo nustatyta, kad šie nuteistieji teisingai atsakė į 15 ir daugiau testinių užduočių klausimus.

Vilniaus pataisos namų nuteistieji aktyviai dalyvauja organizuojamose socialinėse akcijose:

- **kovo 20 d.** dalyvavo akcijoje, skirtoje Pasaulinei Žemės dienai paminėti. Akcijos metu Vilniaus patais namų nuteistieji lopšelio-darželio „Rasa“ teritorijoje pakabino 4 inkilus bei suremontavo 3 suolus;

- **spalio 25 d.** penki nuteistieji - savanoriai, kuriems suteikta teisė vykti be sargybos ar be palydos, dalyvavo rudeninėje švaros akcijoje, kurios metu jie tvarkė lopšelio-darželio „Rasa“ teritoriją. Tą dieną tvarkytasi ne tik lopšelio-darželio „Rasa“ teritorijoje, bet ir Sopočkos hospiso slaugos ligoninės teritorijoje.

Jau ketveri metai iš eilės Lietuvos kalinių globos draugijos savanorės rengia Kalėdinio gerumo akciją „*Angelo medis*“. Šios akcijos pagrindinis tikslas – nutiesti kelią tarp nuteistųjų ir jiems brangių asmenų, atkurti prarastus santykius, stiprinti tarpusavio ryšius šių stebuklingų švenčių metu.

Simbolinėje reikšmėje Angelas yra vaizduojamas kaip angelas sargas – asmens globėjas, o medis – pasirinkimas tarp gėrio ir blogio. Akcijos metu Lietuvos kalinių globos draugijos savanorės, atlikdamos Angelų sargų vaidmenį, padėjo nuteistiesiems pasirinkti gerį ir savo rankomis išmokė kurti gražius, vilties ir tikėjimo nešančius dalykus. Ir iš tikrųjų ši akcija atnešė daug stebuklų ir šilumos ne tik į nuteistųjų, jų šeimų namus, bet ir į pačių savanorių širdis.

Š. m. kovo 7 d. Lietuvos kalinių globos draugija organizavo pristatymą apie įvykusius „Angelo medžio“ 2012 m. spalio - gruodžio mėn. užsiėmimus. Pristatymo metu buvo demonstruojami video medžiaga, kurioje užfiksuotos „Angelo medžio“ akimirkos, nuteistųjų šeimoms nariams įteikiamų pagamintų dovanų nuotraukos, atvirutės.

Šiais metais „Angelo medžio“ akcija prasidėjo rugsėjo 11 dieną. Tą dieną Vilniaus pataisos namų aktų salėje susirinko apie 70 vyrų, kurie norėjo išbandyti save ir sukurti dovaną sau brangiems žmonėms.

Pirmojo susitikimo metu vyrams buvo išaiškintos taisyklės, lūkesčiai ir apibrėžtos užsiėmimų veiklos. Akcijos metu buvo siekiama gaminti dovanas iš audinių bei megzti. Vyrams buvo siūloma siūti žaisliukus, arba daryti aplikacijas/paveikslus iš audinių likučių. Pagal fantaziją, galimybes ir sugebėjimus vyrai galėjo pasirinkti ir kitą veiklą – megzti šalikus, kojines, pirštines, liemenes, kurios turėtų šildyti jų artimuosius šaltos žiemos laikotarpiu. Vyrai noriai rinkosi siuvimo veiklą, nors atsirado ir tokių, kurie norėjo megzti. Pasiskirstę į grupes ir maloniai pabendraavę, pasidalinę abipusiai lūkesčiais ir nustatę taisykles, jau kitą užsiėmimą pradėjo nuo prasmingos, tikslo link vedančios veiklos. Daug pastangų buvo įdėta į medžiagų, reikalingų darbeliams ieškojimą, rinkimą tarp pažįstamų, artimųjų.

Užsiėmimai truko 4 mėnesius, 2 kartus į savaitę. Per šį laikotarpį buvo pasiūti žaislai, pagalvės, padarytos aplikacijos, numegzti šalikai, kojinės, kepurės, liemenė, taip pat atsirado tokių, kurie piešė paveikslus ir darė kitokio pobūdžio dekoracijas. Dovanėlės artimiesiems buvo daromos

iki lapkričio 28 dienos, kiti užsiėmimai buvo skirti atvirukų gamybai, dovanų pakavimui ir vaizdo žinučių filmavimui, kuriose nuteistieji turėjo progą pasveikinti savo artimuosius, palinkėti gražių švenčių ir pasakyti kitokius šiltus žodžius.

Dovanos buvo vežamos į įvairiausias Lietuvos kampelius – pradedant Vilniumi, baigiant Klaipėda. Nepaisant įvairių oro sąlygų ir kitokių sunkumų, akcijos tikslas buvo pasiektas. Dovanos nukeliavo į tuos namus, kur jos buvo laukiamos. Galutinis projekto dalyvių skaičius tesiekė 26 nuteistuosius.

Nuolat siekiama, kad kuo daugiau nuteistųjų dalyvautų įvairiuose projektuose, sporto ir kultūriniuose renginiuose, kad kuo daugiau bendrų susitikimų su pareigūnais, nuteistaisiais ir jų artimaisiais bei visuomenės organizacijomis.

Narkomanijos prevencija. Psichologinė pagalba. Nuteistųjų sveikatos priežiūra

2013 metais psichologinis darbas toliau buvo vykdomas siekiant palaikyti pozityvius nuteistųjų tarpasmeninius santykius, atsižvelgiant į jų asmeninius ir socialinius poreikius bei įvertintus rizikos veiksnius. Psichologinis darbas buvo orientuotas į savalaikę asmeninę psichologinę pagalbą, siekiant padėti spręsti vidines psichologines problemas, formuoti konstruktyvius problemų bei krizinių situacijų įveikos būdus. Šiuo tikslu metų bėgyje buvo suteiktos 2564 psichologinės konsultacijos.

Remiantis Individualaus darbo su nuteistuoju knygelės pildymo instrukcija, kurioje nurodoma, kad per 10 d. nuo nuteistojo atvykimo į įstaigą, sudaromas nuteistojo pataisos planas ir pradedamas aiškinamasis ir tiriamasis darbas. Pirminis nuteistojo asmenybės psichologinis įvertinimas atliekamas siekiant nustatyti nuteistojo adaptacijos galimybes, individualaus psichologinio poveikio bei socialinės reabilitacijos kryptį nustatymą ir koregavimą. Šis darbas prasideda nuo naujai į įstaigą atvykusių nuteistųjų, kuriems dar karantino patalpose atliekamas pirminis nuteistojo būsenos ir savijautos įvertinimas naudojant Beko depresijos (toliau –BD) skales bei pokalbį. Atlikta 270 BD testų.

Įgyvendinant savižudybių ir savęs žalojimo prevencijos priemones, pateikta 61 psichologinė pažyma – rekomendacija pataisos įstaigos administracijai dėl nuteistųjų ir suimtųjų, priklausančių didelės rizikos grupei dėl savęs žalojimo ar bandymo nusižudyti, sustiprintos priežiūros, bendravimo ypatumų. Pagal savižudybių ir savęs žalojimo prevencijos programą 2013 m. liepos 30 d. Vilniaus pataisos namuose įvyko paskaita-diskusija apie savižudybės grėsmę. Nuteistieji buvo supažindinti su pagrindiniais požymiais, padedančiais atpažinti galimą savižudybės riziką. Taip pat buvo pristatomi pagalbos būdai psichologinį skausmą kenčiančiam žmogui, aptarti paplitę mitai apie suicidinių ketinimų turinčius asmenis. Dalyvavę nuteistieji aktyviai įsitraukė į diskusiją šia svarbia tema, išsakė savo nuomones ir svarstė pačių galimybes prisidėti prie savižudybės grėsmės atpažinimo nuteistųjų tarpe. Buvo išdalintos atmintinės su svarbiausia informacija apie savižudybę, kurias taip pat gavo ir prižiūrintieji pareigūnai bei būrio viršininkai. 2013 metais buvo pravestos 249 prevencinio pobūdžio konsultacijos, t.y. psichologinių krizių, savižudybių, tyčinio savęs žalojimo ir kitais reikšmingais atvejais, su linkusiais žalotis ar krizinius jausmus išgyvenančiais nuteistaisiais. Jų metu buvo akcentuojami efektyvesni impulsų kontrolės įgūdžiai, gerinami savivokos gebėjimai, mokoma adekvačių problemų sprendimo strategijų bei alternatyvių atsipalaidavimo technikų.

Per praėjusius metus buvo parengtos 87 pažymos – charakteristikos dėl nuteistųjų esamos psichologinės būklės bei motyvacijos dirbti už pataisos įstaigos ribų be sargybos, kuriose pateikiami duomenys apie nuteistojo psichinės būklės ir elgesio ypatumus, atlikto psichologinio vertinimo rezultatai, taip pat nuteistojo socialiniai ryšiai, planuojama asmeninės ir darbinės veiklos ateities perspektyva.

Įgyvendinant probacijos sistemos Lietuvoje koncepcijos planą ir siekiant kuo efektyvesnės nuteistųjų integracijos, buvo dirbama su nusikaltimą padariusių asmenų kartotinės nusikalstamos rizikos vertinimo ir ikiteisminių išvadų rengimo metodikomis. Nuosekliai buvo atliekamas asmenybės psichologinis įvertinimas, naudojant adaptuotas rizikos metodikas (HCR-20, PCL-SV, OASys). Remiantis šiomis metodikomis, nustatomi ne tik kriminalinės rizikos veiksniai bei suicido

ir autoagresijos tikimybė, bet ir teikiama reikalinga psichologinė parama, įvertinamos nuteistųjų individualios asmenybės savybės. Visos šios priemonės sudaro pagrindą teisingam reabilitacijos programų parinkimui, adekvačių konsultavimo tikslų iškėlimui bei veiksmingam programų pritaikymui.

Taip pat metų bėgyje, taikant pakartotinio nusikalstamumo rizikos įvertinimo metodikas, parengtos 339 psichologinės išvados dėl lygtinio paleidimo taikymo iš pataisos įstaigos bei atlikti 357 nuteistųjų asmenybės psichologiniai įvertinimai:

- 236 – naudojant rizikos įvertinimo OASys metodiką;
- 28 – naudojant kartotinio smurtinio elgesio rizikos vertinimo HCR-20 metodiką;
- 22 – naudojant psichopatijos lygmens nustatymo PCL:SV metodiką;
- 5 – naudojant kartotinio seksualinio smurto rizikos vertinimo SVR-20 metodikas.

Toliau buvo vykdoma 2012-06-25 Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. V-211 aprobuota elgesio korekcijos programa „Elgesys – Pokalbis – Pasikeitimas“ (E P P). Programa vykdoma siekiant nuteistųjų mąstymo ir elgesio pozityvių pokyčių bei mažinant nuteistojo pakartotinio nusikalstamumo riziką. 2013 metais užsiėmimuose dalyvavo 42 nuteistieji.

Priklausomų nuo psichiką veikiančių medžiagų asmenų terapijai Vilniaus pataisos namuose vykdoma Priklausomų nuo psichiką veikiančių medžiagų asmenų reabilitacijos programa. Ši programa skirta nuteistiesiems, kurie yra išreiškę norą gydytis nuo priklausomybės. 2013 metais Psichologinės tarnybos psichologai suteikė 434 konsultacijas asmenims, turintiems priklausomybės problemų. Metų bėgyje buvo pateiktos 55 rekomendacijos dalyvauti Priklausomybių ligų reabilitacijos programoje.

Socialinės reabilitacijos skyriuje (toliau – skyrius) pagal minėtą programą dirba trys darbuotojai, kurie papildomai savo patirtimi dalijasi su kitų pataisos įstaigų darbuotojais, norinčiais dirbti. Šiuo metu pagal šią programą reabilitacijos grupėje gydos 10 nuteistųjų. Be to, skyriaus psichologai veda nuteistiesiems, atliekantiems laisvės atėmimo bausmę pataisos namuose, motyvacinio pobūdžio priklausomybių prevencijos užsiėmimus („Ižanginė grupė“), kuriuose per 2013 metus bent vieną kartą dalyvavo 108 nuteistieji. Ižanginėje grupėje buvo praveisti 48 užsiėmimai.

Siekiant palaikyti pozityvius nuteistųjų tarpusavio santykius, teigiamus elgesio pokyčius bei blaiivos gyvenimo kūrimą buvo vykdomi psichologiniai edukaciniai programos užsiėmimai. Per 2013 metus užsiėmimuose dalyvavo 29 nuteistieji.

2013 metais skyriuje nuo psichiką veikiančių medžiagų priklausomų asmenų reabilitacijos grupėje buvo praveisti 189 atkryčio, tapatybės, užduočių bei psichologiniai teminiai užsiėmimai. Taip pat šio skyriaus psichologai individualiai konsultavo nuo psichiką veikiančių medžiagų priklausomų asmenų grupės nuteistuosius dėl asmeninio bei individualaus vystymosi plano. Be to, individualios psichologinės konsultacijos buvo teikiamos ir kitų būrių nuteistiesiems. Iš viso buvo suteikta 198 konsultacijos, tame tarpe 41 kartą taikytas Motyvacinis interviu nuteistiesiems, esantiems kamerų tipo patalpose ir baudos izoliatoriuje. Buvo praveisti Intensyvios motyvacinės- edukacinės terapijos užsiėmimai reabilitacijos grupės nariams.

Nuteistiesiems, kurie yra išreiškę norą gydytis nuo priklausomybės ir esantiems kamerų tipo patalpose ar baudos izoliatoriuje, pageidaujant, teikta literatūra savišvietai: „Kasdieniai apmąstymai“, „Dvylika žingsnių ir dvylika tradicijų“, „Nematomas dramblys“, „Depresija ir alkoholis“, „Anoniminiai alkoholikai“, „Gyventi blaiviai“, „Nuodėmė ar liga“, „Aš vėl gyvenu“, „Suaukę alkoholikų vaikai“, „Girtuoklis“, „Atkryčio sindromas“ bei kt.

Nuteistųjų reabilitacijos tikslais Lietuvos anoniminių alkoholikų draugija (toliau – AA) draugijos nariai veda užsiėmimus pataisos namuose veikiančioje AA „RASA“ grupėje. Susitikimai vyksta kiekvieną pirmadienį, kuriuose 2013 metais bent vieną kartą dalyvavo 206 nuteistieji. Šios draugijos nariai ir laisvėje palaiko socialinį ryšį su atlikusiais bausmę nuteistaisiais, kuriems reikalinga pagalba.

„MANO GURU“ projekto savanoriai 2013 metais pravedė 39 motyvacinius užsiėmimus integracijos į visuomenę tematika nuo psichiką veikiančių medžiagų priklausomų asmenų reabilitacijos grupėje.

2013 m. užregistruota 104 narkotinių medžiagų vartojimo atvejai. Buvo nuolat taikomos kompleksinės prevencijos priemonės kovai su narkotikų plitimu ir jų vartojimu, narkotinių medžiagų patekimo į Vilniaus pataisos namus užkardymui. Tačiau narkotikų vartojimas išlieka opi pataisos namų problema. Siekiant spręsti šią problemą pataisos namuose toliau bus tęsiamas darbas su nuteistaisiais vartojančiais narkotikus. Nuteistieji, norintys atsisakyti žalingų įpročių bus agituojami dalyvauti grupinėje ir individualioje terapijoje. Bus siekiama daugiau nuteistųjų įtraukti į priklausomybės lygų reabilitacijos grupę, mokymąsi, darbą.

2013 m. nebuvo užfiksuotas nė vienas nuteistųjų alkoholio bei jo surogatų vartojimo atvejis. (2012 m. – 7).

2013 metais vykdant narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos ir ŽIV/AIDS profilaktikos priemones, kontroliuojant ŽIV, hepatitų, tuberkuliozės, kitų infekcijų plitimą įstaigoje nuteistieji buvo tiriami dėl ŽIV infekcijos, sifilio, buvo supažindinti su lytiškai plintančių infekcijų profilaktika ir apsisaugojimo priemonėmis, ŽIV perdavimo būdais. Vykdant nuteistųjų švietimą priklausomybės ligų prevencijos, gydymo ir reabilitacijos klausimais organizuojamos paskaitos narkomanijos prevencijos klausimais, užsiėmimai pagal programas, susijusias su narkomanijos prevencija, individualūs pokalbiai, filmų demonstravimas, asmeninės konsultacijos, pateikiama informacija lytiškai plintančių ligų profilaktikos tematika, nuolat buvo teikiamos konsultacijos minėtais klausimais Sveikatos priežiūros tarnyboje.

Per ataskaitinį laikotarpį pataisos namuose Sveikatos priežiūros tarnybos specialistai ištyrė 424 nuteistuosius dėl tuberkuliozės, 752 – dėl ŽIV/AIDS ir 752 – dėl lytiškai plintančių ligų. Per ataskaitinį laikotarpį nedidžiuojuotais nei vienas užsikrėtimo ŽIV įstaigoje atvejis.

Nuteistiesiems organizuotas susitikimas su Užkrečiamų ligų ir AIDS centro darbuotojais ŽIV/AIDS tema, lytiškai plintančių ligų ir kitų užkrečiamų ligų prevencijos, profilaktikos ir gydymo klausimais. Susitikime su nuteistaisiais dalyvavo Laisvės atėmimo vietų ligoninės Užkrečiamų ligų kabineto vedėja Julija Rakickienė.

2013 m. gruodžio 1 d. įstaigoje buvo organizuotas renginys Pasaulinei AIDS dienai paminėti. Renginyje dalyvavo nuteistieji, kalbėjo šeimos gydytoja Eleonora Mirzojan, buvo rodomas filmas „AIDS profilaktika“.

Sveikatos priežiūros tarnyboje nuolat suteikiama informacija nuteistiesiems apie infekcines ligas, skaitomos paskaitos. Nuolat atnaujinami informaciniai stendai, kuriuose patalpinta informacija apie aktualias sveikatos problemas, Pacientų teisių ir žalos atlyginimo įstatymas ir kita medicininė informacija. Per ataskaitinį laikotarpį, pas šeimos gydytoją nuteistieji lankėsi 7224 kartus. Iš jų dėl ligos - 6501. Pas odontologą – 1308 kartų. Pas psichiatrą – 680 kartų, iš jų dėl ligos – 663. Eilę metų dominuoja kvėpavimo takų ir virškinimo sistemos ligos. Sveikatos priežiūros tarnyboje esančioje laboratorijoje atlikta 2840 hematologinių tyrimų, iš jų bendras kraujo tyrimas – 1010, gliukozės kiekio kraujyje nustatymas – 1095, bendras šlapimo tyrimas – 1197. Serologiškai iširta 752 nuteistieji dėl sifilio ir ŽIV – AIDS. 2013 metais 210 nuteistųjų tirti dėl narkotinių medžiagų nustatymo, 201 nuteistajam tyrimo rezultatai teigiami.

2013 metų pabaigoje Vilniaus pataisos namuose buvo laikomas 31 nuteistasis, kuriam nustatytas darbingumo lygio netekimas. Šiems nuteistiesiems reikalingas papildomas dėmesys bei lėšos.

Valdžios institucijos aktyviai domisi bausmių vykdymo sistemos veikla ir problemomis. Tai sudaro sąlygas stiprinti bausmių vykdymo sistemos materialinę bazę, didinti tarnybos šioje sistemoje patrauklumą.